

**FAKULTET
ZA MEDITERANSKE POSLOVNE STUDIJE
TIVAT**

Andrija Grbović

STAVLJANJE ROBE U SLOBODAN PROMET

SPECIJALISTIČKI RAD

Tivat, maj, 2016

**FAKULTET
ZA MEDITERANSKE POSLOVNE STUDIJE
TIVAT**

STAVLJANJE ROBE U SLOBODAN PROMET

SPECIJALISTIČKI RAD

Predmet: Carine i tarifni sistem

Mentor: doc. dr Božidar Vuksanović

Student: Grbović Andrija

Smijer: Nautički turizam i upravljanje
marinama

Broj indeksa: S7/12

Tivat, maj, 2016

SADRŽAJ:

UVOD	5
1 POJAM, ISTORIJAT, ULOGA I ZNAČAJ CARINA	6
1.1 POJAM CARINE	6
1.2 ISTORIJAT CARINSKE SLUŽBE U CRNOJ GORI.....	6
1.3 ULOGA I ZNAČAJ CARINA.....	9
2 CARINSKI SISTEM, VRSTE I EFEKTI CARINA	9
2.1 CARINSKI SISTEM	9
2.2 VRSTE CARINA	10
2.2.1 CARINE PREMA PRAVCU KRETANJA ROBE	10
2.2.2 CARINE PREMA CILJU ZBOG KOJEG SE UVODE.....	10
2.2.3 CARINE PREMA NAČINU OBRAČUNAVANJA.....	11
2.2.4 CARINE PREMA NAČINU PROPISIVANJA.....	11
2.2.5 CARINE PREMA EKONOMSKO – POLITIČKOM DEJSTVU	11
2.3 EFEKTI CARINA.....	12
3 OSNOVNI CARINSKI INSTITUTI.....	13
4 ORGANIZACIJA,FUNKCIJA I DJELOKRUG RADA CARINSKE SLUŽBE CRNE GORE	16
4.1 ORGANIZACIJA CARINSKE SLUŽBE.....	16
4.2 FUNKCIJA CARINSKE SLUŽBE	17
4.3 DJELOKRUG RADA CARINSKE SLUŽBE.....	17
5 PRIJAVLJIVANJE ROBE.....	18
5.1 ISPRAVE U CARINSKOM POSTUPKU	18
5.1.1 JCI (ISPRAVE U CARINSKOM POSTUPKU).....	18
5.2 PODNOŠENJE CARINSKE DEKLARACIJE	20
5.2.1 ŠPEDICIJA.....	20
6 TRANZITNI POSTUPAK	22
6.1 OBEZBJEĐENJE ZA PLAĆANJE CARINSKOG DUGA U TRANZITNOM POSTUPKU	22
6.2 TIR KARNET	23
6.3 KONTROLA CARINSKE DEKLARACIJE.....	25
6.4 CARINSKA OBILJEŽJA	25
6.5 FITOSANITARNO (FITOPATOLOŠKO) UVJERENJE.....	27
6.6 VETERINARSKO UVJERENJE	28
6.7 TOVARNI LIST.....	29

7	POSTUPAK SKLADIŠTENJA ROBE	33
7.1	POJAM, VRSTE I TIPOVI SKLADIŠTA	33
7.1.1	POJAM I VRSTE SKLADIŠTA	33
7.1.2	TIPOVI SKLADIŠTA.....	33
7.2	DRŽALAC I KORISNIK SKLADIŠTA I UGOVOR O SKLADIŠTENJU	34
8	CARINJENJE.....	35
8.1	PRIJAVLJIVANJE ROBE – PRIJEM JCI.....	35
8.2	UTVRĐIVANJE CARINSKE VRIJEDNOSTI I SVRSTAVANJE ROBE PREMA CARINSKOJ TARIFI ...	37
8.2.1	CARINSKA VRIJEDNOST ROBE.....	37
8.2.2	CARINSKA TARIFA	42
8.2.3	PORIJEKLO ROBE.....	45
8.3	PREGLED ROBE	47
8.3.1	ANALIZA RIZIKA.....	47
8.4	OBRAČUN I NAPLATA	48
8.4.1	PORESKA OSNOVICA- PDV OSNOVICA	48
	ZAKLJUČAK.....	50
	LITERATURA.....	51
	SLIKE	52

UVOD

Carine i carinski sistem su od ogromnog značaja za razvoj i zaštitu privrede jedne zemlje. Bez savremenih carina i carinskog sistema ne može se ostvariti ni privredni prosperitet zemlje niti njeno uključivanje u međunarodne privredne tokove. Carina spada u grupu spolnotrgovinskih instrumenata i kao takva značajno utiče na tokove međunarodne razmjene dobara. Savremena carina je u ekonomskom smislu regulator zaštite domaće privrede, a time stvara i uslove za privredni razvoj zemlje. Carina je potrebna svakoj zemlji i njenoj privredi, bilo da je zemlja u razvoju, tranziciji ili je razvijena.

Sa naplaćivanjem carina pri uvozu roba smanjuje se u dobroj mjeri konkurentnost inostranih proizvoda na domaćem tržištu, pa na taj način domaća proizvodnja ima uslove da svoje proizvode efikasnije i lakše plasira na domaćem tržištu. Carina, osim toga što predstavlja značajni instrument zaštite i razvoja domaće privrede, ona je snažan izvor budžetskog prihoda jedne države. Pored zaštitnog i fiskalnog efekta carina ispoljava i mnoge druge efekte koji utiču na uvoz, ponudu i tražnju, ciję itd. Nije rijetko da se osim zaštitnih i fiskalnih ciljeva carine, naplaćuju i iz političkih, socijalnih i drugih ciljeva.

Carinski sistem je dio i privrednog i pravnog sistema jedne zemlje. Carinski sistem kao dio privrednog sistema zemlje predstavlja skup instituta, instrumenata i pravnih izvora kojima se reguliše carinski postupak na jedinstvenom carinskom području

Stavljanje robe u slobodan promet predstavlja jedan od carinskih postupaka koji se primjenjuje nad robom. Carinski postupci spadaju u grupu od nekoliko osnovnih carinskih instituta. Carinski postupak stavljanja robe u slobodan promet se odnosi na uvoz strane robe, odnosno na primjenu mjera komercijalne politike, kao i naplatu svih propisanih dažbina, poreza i drugih naknada. Stavljanjem robe u slobodan promet strana roba mijenja svoj status, (status strane robe) i stiče status domaće robe. U ovom radu će se na praktičnom primjeru prikazati konkretan slučaj uvoza robe i njenog stavljanja u slobodan promet.

1 POJAM, ISTORIJAT, ULOGA I ZNAČAJ CARINA

1.1 POJAM CARINE

Carina je dažbina koja se naplaćuje na robu koja se uvozi u jedno carinsko područje, izvozi iz tog carinskog područja ili provози (tranzitira) preko jednog carinskog područja.

Carina predstavlja jednu vrstu posrednog poreza.

Carina (engl. Custom, njem. Zoll, fran. Douane, ital. Dogana, rus. Tamožna) je nastala kao dažbina koju su naplaćivali vladari, feudalci, crkva ili gradovi. Pod pojmom carine podrazumijevao se i porez, trošarina (varoške ili gradska), takse, mostarine i sl.

U našem jeziku izraz „carina“ potiče od riječi „*car*“ jer je carina pripadala caru, odnosno vladaru.¹

Carina je kao danak ili vrsta poreza bila poznata još u starom vijeku. Ubirala ih je država ili pojedini gradovi. Kod starih Grka npr. u Atini plaćala se dažbina od 2% na uvoz i izvoz robe. Rimljani su također razrezvali carine i to kao državne, provincijske i gradske. U rimsko doba carine su predstavljale značajan prihod državne blagajne. Na pojedinim saobraćajnim mjestima u provincijama postojale su carinske postaje (lat.-*stationes*), gdje se carina naplaćivala prilikom prolaska robe. Visina carine iznosila je 2,5 % (lat. *Quadrogesimo*) od vrijednosti uvezene robe.

Kod Rimljana naplata carine tj. carinskih prihoda davana je i pod zakup, u početku zakupcima iz redova domicilnog stanovništva, a kasnije od sredine II vijeka carinu su naplaćivali službenici koji su se zvali *publicum portarii illyrici et ripae Thraciae*.

Kao i u starom i u srednjem vijeku carina je imala isključivo fiskalni karakter, jer je služila kao izvor prihoda. U srednjem vijeku osim uvoznih i izvoznih, plaćala se i proвозna (tranzitna) carina.

Carina kao instrument zaštite domaće proizvodnje pripada novom dobu i kao takva nastala je u vrijeme nastanka nacionalnih država u XVII i XVIII vijeku.

Carina kao instrument zaštite domaće privrede, odnosno proizvodnje i tržišta naročito se razvija i dobija na značaju pojavom kapitalizma.

Osim fiskalne i zaštitne carina danas ima i bezbjedonosnu funkciju.

Najstariji carinski zakon vezan za južnoslovenske prostore jeste **Dubrovački carinski statut** (lat. *Liber statutorium doane*) iz 1277 godine.²

1.2 ISTORIJAT CARINSKE SLUŽBE U CRNOJ GORI

Što se tiče Crne Gore, istorijat razvoja carinske službe, odnosno njeni korijeni potiču još od davnog antičkog doba, od vremena kad je na prostoru koji danas čini Crnu Goru uspostavljena rimska vlast. (168. godine p.n.e.)

Razvoj trgovine uslovio je nastanak ove institucije pa je naplata carine sve od perioda Rimskog carstva do srednjevjekovne crnogorske države (Duklja, Zeta, Crna Gora) bila jedna od glavnih obaveza kojima su se regulisali trgovinski tokovi.

Ipak, institucionalno uređena carinska služba, čiju tradiciju nastavlja i današnja država Crna Gora formirana je tek krajem XVIII vijeka kada u politički život Crne Gore dolazi porodica Petrović. Jednoj maloj, slobodnoj državi na Balkanu bili su neophodni organi državne vlasti ne bi li ona besprekorno funkcionisala.

¹ Kuzmanović M., Osnove carinske tarife, spoljnotrgovinskog i deviznog sistema Beograd, 1986. Str 1.

² Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str 19.

Ključni trenutak koji će uspostavljati temelje instituciji carine u crnogorskoj državi bio je 18. oktobar 1798. godine, kada je crnogorski poglavar Petar I Petrović Njegoš, na skupštini crnogorskih glavara, održanoj u manastiru Stanjevići, usvojio "*Zakonik obšči i brdski*".

Slika br. 1: Zakonik obšči i brdski

Izvor: www.kupindo.com

Ovim zakonikom, prvi put, zavedeni su porezi i carine na ribu i ruj (biljka od koje se dobijala boja koja je služila za bojanje tkanine, kao i za štavljenje i bojanje kože), proizvode koji su bili najviše izvoženi iz Crne Gore u to doba. Carina na ova dva pomenuta proizvoda, plaćala se 2 florina na miljar (1000 mletačkih litara), što je za tadašnje društveno – ekonomske prilike bio skroman doprinos državnom budžetu.

Brigu o sprovođenju odluke o naplati carine vodili su članovi prvog organa centralne vlasti – *Praviteljstva suda crnogorskog i brdskog*. Kako bi naplaćivala uvedene carinske dažbine, tadašnja država nastojala je formirati službu i donijeti pravila za njeno funkcionisanje. U početku, bila je to skromna služba, bez razvijenog ustrojstva a brzinu njenog razvoja odredile su političke i ekonomske okolnosti.

Datum usvajanja zakonika Petra I, 18. Oktobar 1798 godine, utvrđen je i danas se obilježava kao dan Carinske službe Crne Gore.

Osnove carinskog sistema putem naplaćivanja uvoznih carina postavio je Knjaz Danilo (1852-1860).

Slika br. 2: Crnogorci na granici iz vremena Kralja Nikole

Izvor: www.upravacarina.gov.me

Period Knjaza Danila i Kralja Nikole smatra se značajnim razdobljem u privrednom i društvenom razvoju Crne Gore, jer je u periodu njihove vladavine došlo do postavljanja temelja kako poreskog tako i carinskog sistema i njihovog sprovođenja u praksi kroz redovne naplate dažbina državi.

Tako je Knjaz Danilo (1852-1860) postavio osnove carinskog sistema putem naplate uvoznih carina, što je predstavljalo važan izvor za državnu kasu.

U periodu vladavine Kralja Nikole (1878 – 1918) donijet je Novi carinski zakon, Zakon o carinskoj tarifi i Zakon o ustanku i naplati takse „ na obrt koju je dužan svaki trgovac u Knjaževini plaćati na onu uvezenu robu, koja je carinskoj taksi podvrgnuta“, te tako carine od 1906 godine postaju osnovni izvor državnog budžeta.

U jugoslovenskoj državi stvorenoj poslije Prvog svjetskog rata, zbog unutrašnjih protivurječnosti i kriza na unutrašnjem i međunarodnom planu, kao i zbog zaoštavanja međunarodnih odnosa, carinska služba je bila u dosta podređeno položaju i nije imala potreban razvoj.

Poslije Drugog svjetskog rata, carinski propisi, a prvenstveno carinska tarifa Jugoslavije između dva svjetska rata nisu odgovarali interesima ratom porušene i uništene Jugoslavije, mada su se u prvom poslijeratnom periodu primjenjivala određena pravila carinskog zakona prethodne Jugoslavije.

Odnosi u novoj državi zahtijevali su i nova zakonodavna akta sa propisima koji će regulisati nadležnosti i ovlaštenja carinske službe. 19. Oktobra 1928. godine stupio je na snagu novi carinski zakon koji je postavio pravni osnov za rad carinskih organa, dok je carinska tarifa prethodne Jugoslavije i dalje ostala na snazi. Carinski zakon iz 1959. godine potpuno reguliše osnovne institute carinskog sistema, a zbog nastalih promjena u društveno političkom sistemu, kao i naglom porastu spoljnotrgovinske razmjene, 1973. godine donosi se novi carinski zakon. Sledeći je donijet 1976. godine, a njegove izmjene i dopune vršene su u više navrata, a radi njegovog poboljšanja u smislu daljnjeg usavršavanja osnovnih instituta carinskog sistema i usklađivanja sa drugim zakonima, odnosno promjenama koje su u međuvremenu nastale u privrednom sistemu zemlje.

Raspadom SFRJ, prvi novi carinski zakon donijet je 1992. godine u novoformiranoj državi pod nazivom SRJ (Savezna Republika Jugoslavija), čija je Republika Crna Gora bila jedna od članica. 2003. godine Crna Gora usvaja novi carinski zakon koji je harmonizivan, odnosno usklađen sa carinskim propisima Evropske Unije, da bi nakon osamostavljanja 2006. godine Crna Gora donijela odgovarajuće zakonske i podzakonske akte, koji određuju osnovne institute, organizaciju postojanje i ovlašćenja carinske službe.³

1.3 ULOGA I ZNAČAJ CARINA

Carine i carinski sistem su od ogromnog značaja za razvoj i zaštitu privrede jedne zemlje. Bez savremenih carina i carinskog sistema ne može se ostvariti ni privredni prosperitet zemlje niti njeno uključivanje u međunarodne privredne tokove.

Carina spada u grupu spolnotrgovinskih instrumenata i kao takva značajno utiče na tokove međunarodne razmjene dobara.

Savremena carina je u ekonmskom smislu regulator zaštite domaće privrede, a time stvara i uslove za privredni razvoj zemlje.

Carina je potrebna svakoj zemlji i njenoj privredi bilo da je zemlja u razvoju, tranziciji ili je razvijena.

Sa naplaćivanjem carina pri uvozu roba smanjuje se u dobroj mjeri konkurentnost inostranih proizvoda na domaćem tržištu, pa na taj način domaća proizvodnja ima uslove da svoje proizvode efikasnije i lakše plasira na domaćem tržištu. Carina, osim toga što predstavlja značajni instrument zaštite i razvoja domaće privrede, ona je snažan izvor budžetskog prihoda jedne države. Kao primjer navodimo niz afričkih i azijskih zemalja kod kojih je carina, prije svega, fiskalnog karaktera gdje su carinske stope u carinskim tarifama toliko visoke da iste imaju primarno fiskalni cilj i često se kreću u rasponu od 150 % do 300% od vrijednosti uvezene robe. Pored zaštitnog i fiskalnog efekta carina ispoljava i mnoge druge efekte koji utiču na uvoz, ponudu i tražnju, cije itd. Nije rijetko da se osim zaštitnih i fiskalnih ciljeva carine naplaćuju i iz političkih, socijalnih i drugih ciljeva.

2 CARINSKI SISTEM, VRSTE I EFEKTI CARINA

2.1 CARINSKI SISTEM

Carinski sistem je dio i privrednog i pravnog sisitema jedne zemlje. Carinski sistem kao dio privrednog sistema zemlje predstavlja skup instituta, instrumenata i pravnih izvora kojima se reguliše carinski postupak na jedinstvenom carinskom području.⁴

Carinski sistem je dio i pravnog sistema određene zemlje a ispoljava se kao „carinski suverenitet, odnosno neprikosnoveno suvereno pravo države da autonomnim pravnim odlukama reguliše funkcionisanje ovog podsistema“.

Najvažniji dio tog pravnog sistema jesu zakoni. Zakon je propis zakonodavnog organa donijet po predviđenom postupku i u određenoj formi. Zakoni koji predstavljaju izvore prava carinskog postupanja mogu se razvrstati u dvije kategorije.

Prvoj bi pripadali oni zakoni koji su od isključivog značaja za rad carinske službe, dok bi u drugu kategoriju spadali oni zakoni koji imaju širi domašaj, a odnose se na rad drugih državnih organa, ili uređuje odnose od šireg značaja ali je rad carinske službe nemoguć bez

³ Istorijat carinske službe CG, www.upravacarina.gov.me

⁴ Stanković M., Stanković S., Carine i taifni sistem, FMS, Tivat 2009.

njihove primjene. Najvažniji zakoni od isključivog značaja za postupanje carine u Crnoj Gori su:

1. Carinski zakon
2. Zakon o carinskoj službi
3. Zakon o carinskoj tarifi
4. Zakon o porezu na dodatu vrijednost
5. Zakon o spoljnoj trgovini
6. Zakon o akcizama

Za postupanje carine značajno je pomenuti i podzakonske akte kao što su uredbe, odluke, pravilnici, uputstva i sl. koje donosi Vlada i organi državne uprave. Riječ je o propisima slabije pravne snage od zakonskih i obično se donose u službi sprovođenja zakona.

Izuzetno značajan izvor carinskog postupanja jesu međunarodne konvencije i ugovori. Misija Uprava Carina Crne Gore određuje obezbijedjivanje brzog prometa legalne robe i putnika, zaštita i bezbjednost carinskog područja uz efikasnu naplatu prihoda, a u cilju bržeg razvoja privrede Crne Gore.⁵

2.2 VRSTE CARINA

Carine se mogu podijeliti prema različitim kriterijumima⁶ i to:

- 1) Carine prema pravcu kretanja robe
- 2) Carine prema cilju zbog kojih se uvode
- 3) Carine prema načinu obračunavanja
- 4) Carine prema načinu propisivanja
- 5) Carine prema ekonomsko - političkom dejstvu

2.2.1 CARINE PREMA PRAVCU KRETANJA ROBE

Postoje tri vrste carina prema pravcu kretanja robe, a to su:

- a) Uvozne
- b) Izvozne
- c) Provozne (tranzitne)

Uvozna carina naplaćuje se na robu koja se uvozi u jedno carinsko područje. Ona se naplaćuje prema odredbama uvoznih carinskih tarifa, koja svaka država ima u svom carinskom sistemu.

Izvozna carina se naplaćuje na domaću robu koja se izvozi iz jednog carinskog područja. Ove carine su veoma rijetke i naplaćuje se na mali broj roba. Izvozna carina se uvodi radi destimulisanja izvoza određenih vrsta roba (npr. Kada se radi o deficitarnoj robi na domaćem tržištu ali može zbog fiskalnih prihoda). Posljednje izvozne carine u našoj zemlji naplaćivane su na sirovu kožu i otpadno željezo. Naša zemlja nema izvoznih carina.

Provozna ili tranzitna carina naplaćuje se prilikom tranzita robe preko jednog carinskog područja i uglavnom imaju fiskalni karakter. Ove carine danas se ne primjenjuju, jer je ona ukinuta 1921. Godine na osnovu **Barselonske konvencije o slobodi tranzita**.

2.2.2 CARINE PREMA CILJU ZBOG KOJEG SE UVODE

Prema cilju zbog kojeg se uvode, carine se dijele u tri grupe:

- 1) Zaštitne carine
- 2) Fiskalne carine
- 3) Socijalne carine

⁵ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str. 29 – 32.

⁶ Bogićević T., Carinska tarifa, Beograd, 2002. Str. 15 - 17.

Zaštitne carine uvode se da bi se zaštitila domaća proizvodnja od inostrane konkurencije. U savremenim carinskim sistemima carina ima prvenstveno zaštitnu ulogu. Ova vrsta carine djeluje na smanjenje uvoza jer poskupljuje uvoznu robu za iznos naplaćene carine, čime se favorizuje potrošnja domaće robe.

Fiskalne carine uvode se zbog ubiranja plodova u korist budžeta jedne države. Fiskalni karakter carina ogleda se najviše kod proizvoda koji se ne proizvode u zemlji. Izraz fiskalne potiče od latinske riječi *fiskus* (državna blagajna).

Socijalne carine uvode se za pojedine proizvode koji su značajni za održavanje životnog standarda stanovništva. Najčešće je riječ o osnovnim životnim namirnicama (mast, ulje, brašno i sl.) za koje se propisuje niže carinske stope u odnosu na druge proizvode.

2.2.3 CARINE PREMA NAČINU OBRAČUNAVANJA

Prema načinu obračunavanja carine se mogu podijeliti na tri vrste:

- 1) Carine po vrijednosti
- 2) Specifične carine
- 3) Kombinovane carine

Carine po vrijednosti ili *ad vallorem* zavise direktno od visine vrijednosti robe koja se carini i naplaćuje se primjenom carinskih stopa iz carinske tarife. Kod ove vrste carina bitan je način određivanja osnovice, odnosno vrijednosti robe za obračun carine. Kod nas je carinska osnovica vrijednost robe koja je stvarno plaćena ili koju treba platiti za robu kupljenu radi uvoza u Crnu Goru.

Ovaj način obračuna carine je najzastupljeniji u cijelom svijetu, a kod nas i jedini. Osnovni nedostatak jeste česta nemogućnost tačnog utvrđivanja vrijednosti robe usled ispostavljanja netačnih tj, umanjenih računa i falsifikovanja dokumentacije.

Specifične carine su počele da se koriste u XIX vijeku kako bi se otklonili nedostaci obračuna carina *ad vallorem*. Specifične carine obračunavaju se u paušalnom tj. fiksnom iznosu po jedinici mjere proizvoda koji se uvozi / izvozi (npr. komad, kg, litar, itd).

Kod nas u Crnoj Gori nemamo primjenu ovih carina, ali u našem okruženju tj, u Srbiji ovakav način obračuna carine primjenjuje se za garderobu koja se uvozi iz Kine, i carina se naplaćuje u određenom fiksnom iznosu po kilogramu robe. (Razlog tome je nemogućnost utvrđivanja količine i vrste robe zbog enormnog uvoza pomenute robe zašto bi opet bio potreban veliki broj ljudi i mnogo vremena. Tako da je u ovom konkretnom slučaju primjena ovih carina puno praktičnija).

Kombinovane carine obračunavaju se istovremeno po vrijednosti i po jedinici mjere proizvoda. Tada se pri obračunu carina mora istovremeno utvrditi vrijednost i količina u jedinici mjere.

2.2.4 CARINE PREMA NAČINU PROPISIVANJA

Carine prema načinu propisivanja možemo podijeliti na:

- a) Autonomne
- b) Ugovorne

Autonomne carine propisuje jedna zemlja samostalno tj nezavisno od drugih zemalja. Stope carina takva zemlja može mijenjati neograničeno.

Ugovorne carine propisuju se na bazi dvostranih (bilateralnih) ili višestranih (multilateralnih) međudržavnih ugovora između dvije ili više država. Mogu se mijenjati samo uz saglasnost zemalja sa kojima je ona ugovorena.

2.2.5 CARINE PREMA EKONOMSKO – POLITIČKOM DEJSTVU

Carine prema ekonomsko-političkom dejstvu dijele se na:

1. Preferencijalne carine

2. Diferencijalne carine
3. Retrozivne (borbene, ratničke) carine
4. Prohibitne carine
5. Antidampinške carine
6. Kompenzatorne carine

Preferencijalne carine uvode se radi pružanja olakšica pri uvozu robe ili nekih vrsta roba iz određenih zemalja. One mogu da se odnose na jednu ili više vrsta roba, za jednu ili više zemalja, sa reciprocitetom ili bez njega. One se realizuju kroz primjenu sniženih stopa carine. Ove carine najčešće se baziraju na međudržavnom sporazumu o trgovini čime se među državama potpisnicama ugovora, uspostavlja povlašćen carinski tretman u robnoj razmjeni. Primjer: Kod uvoza robe porijekla iz zemalja iz okruženja kao što su Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i slično, stopa carine za te robe iznosi 0 %.

Diferencijalne carine su najprostije rečeno suprotne od preferencijalnih carina.

Naime, njima se roba porijeklom iz određenih zemalja dovodi u nepovoljni položaj u odnosu na istu robu iz drugih zemalja. To se manifestuje kroz povećanje carinskih stopa za robu iz tih zemalja. Ova vrsta carine nije motivisana ekonomskim već prvenstveno političkim razlozima.

Retrozivne carine uvode se kao dodatak carini koja se naplacuje primjenom redovno propisane stope. Cilj im je određeni ekonomski, politički socijalni ili drugi pritisak na neku zemlju ili odgovor na pritisak koji provodi druga zemlja (najčešće uvećanom stopom carine za robu koja dolazi iz zemlje izvoznice).

Prohibitne carine su carine koje su toliko visoke da praktično onemogućavaju uvoz određene robe (npr. 150 % od vrijednosti robe). Ove carine praktično djeluju kao zabrana uvoza određene robe tj. njihov efekat se izjednačava sa administrativnom mjerom zabrane uvoza ili izvoza određenih roba. Zbog enormno visokih stopa carine uvoznici se ne isplati da uvozi takvu robu. Međutim, primjena ovih vrsta carina može da rezultira kontra mjerom oštećenih država uvođenjem retrozivnih carina.

Antidampinške carine su dopunske carine koje se uvode kada se uvozi roba po cijeni nižoj od njene stvarne cijene koštanja tj. vrijednosti, odnosno koje su niže od cijena istih proizvoda na domaćem tržištu zemlje izvoznice. Cilj dampinga tj. uvoza robe po dampinškim cijenama je da se u nekom periodu uspori ili uništi proizvodnja određenog proizvoda u nekoj zemlji, kako bi se nakon toga preuzela proizvodnja i cjelokupno tržište. Da nebi dolazilo do tih situacija za takvu robu se primjenjuju antidampinške carine.

Kompenzatorne carine se primjenjuju za uvoz robe za koju se u zemlji izvoznici daju subvencije ili premije, te iznos ovih carina ne može biti veći od iznosa subvencija ili premija radi kojih se i primjenjuju.

2.3 EFEKTI CARINA

Carina može imati različite efekte što zavisi od uslova u kojima se primjenjuje i ciljeva koji se žele postići. Najvažniji efekti⁷ koje carina postiže su:

1. Efekti carina na uvoz
2. Efekti carina na domaću proizvodnju
3. Efekti carina na ponudu i tražnju
4. Efekti carina na cijene
5. Fiskalni efekti carina
6. "Prevaljivanje carina",
7. Drugi efekti carina

⁷ Carine i tarifni sistem, predavanje, FMS, Tivat, 2015.

Efekti carina na uvoz- po pravilu djeluje na smanjenje uvoza usled poskupljenja strane robe za iznos carine čime se povećava tražnja domaće robe.

Efekat carina na domaću proizvodnju je višestran, tako da povećanjem cijene strane robe raste potražnja za domaćom robom, dok povećanje carina za sirovine i repro materijal utiče na troškove i poskupljuje domaću robu a samim tim čini je manje konkurentnom na tržištu.

Efekti carina na ponudu i tražnju – carina predstavlja regulator ponude i tražnje.

Efekti carina na cijene- carina može uticati na cijene na više načina i to: povećavanje cijena za iznos carine, povećavanje cijena za iznos koji je manji od carine, odnosno za iznos koji je veći od carine.

Fiskalni efekat carine- primarni efekat carine je prihod, dok je zaštitna uloga sekundarna (primjer zato su uvozni proizvodi koji se ne proizvode u zemlji a za koje se prilikom uvoza plaćaju visoke carine).

“Prevaljivanje carina”- po pravilu, carinu plaće uvoznik. Povećanjem carina smanjuje se potražnja i tada prodavac može sniziti cijenu robe za iznos carina ili jednog njenog dijela. To se smatra dozvoljenom radnjom.

Drugi efekti carina- kumulativno dejstvo carina se ogleda u tome da ona ima efekat, ne samo na uvoz, cijene i proizvodnju robe na koju je uvedena već i na proizvode koje su sa tom proizvodnjom povezane, zato kažemo da carina ima i horizontalno i vertikalno dejstvo.

3 OSNOVNI CARINSKI INSTITUTI

Stavljanje robe u slobodan promet predstavlja jedan od carinskih postupaka koji se primjenjuje nad robom. Carinski postupci spadaju u grupu od nekoliko osnovnih carinskih instituta.

Carinski postupci u smislu Carinskog Zakona Crne Gore, a odnose se na carinjenje (uvozno i izvozno) su:

- (1) Izvoz
- (2) Privremeni izvoz ili pasivno oplemenjivanje
- (3) Ponovni izvoz
- **(4) Stavljanje robe u slobodan promet**
- (5) Privremeni uvoz ili aktivno oplemenjivanje
- (6) Ponovni uvoz
- (7) Skladištenje robe
- (9) Uništavanje robe pod carinski nadzor

Važno je navesti još jednu vrstu postupka koji ne spada u ovu grupu carinskih postupaka, a odnosi se na kretanje (provoz) robe preko carinskog područja i predstavlja poseban carinski postupak. To je tzv. **tranzitni postupak (T)**.

Stavljanje robe u slobodan promet (4) jeste carinski postupak koji se odnosi na uvoz strane robe, odnosno na primjenu mjera komercijalne politike, kao i naplatu svih propisanih dažbina, poreza i drugih naknada. Važno je reći da stavljanjem robe u slobodan promet strana roba mijenja svoj status, (status strane robe) i stiče status domaće robe.

U skladu sa zadatom temom u nastavku rada na praktičnom primjeru prikazan je konkretan slučaj uvoza robe tj. hrane za životinje (krmne smješe) iz Republike Srbije.

Uvoznik je firma “ Rebracomerce „ doo sa sjedištem u Meljinama, opština Herceg Novi.

Svaka firma koja pretenduje da se bavi uvozno – izvoznim poslovanjem mora biti registrovana za tu vrstu djelatnosti prilikom čega dobija svoj PIB, a takođe svoju registraciju mora obaviti i u Upravi carina pri čemu dobija i svoj carinski registracioni broj.

Sama procedura uvoza robe otpočinje pristizanjem robe na granični prelaz. Teretno vozilo registarskih oznaka BG 287 ZD / AC 323 BG transportnog preduzeća “ Rebracomerc „ sa

sjedištem u Guči (Srbija), pristiglo je sa predmetnom robom na granični prelaz Dobrakovo, opština Bijelo Polje. Dobrakovo je najveći odnosno najprometniji granični prelaz u Crnoj Gori koji se nalazi između Republike Srbije i Crne Gore.

Slika br. 3: Granični prelaz Dobrakovo

Izvor: www.vijesti.me

Osim carine i carinskih postupaka, carinska linija, carinski prelaz, carinsko područje, carinska roba i carinski nadzor ubrajaju se u osnovne carinske institute.

Sva roba se unosi na carinsko područje ili iznosi sa carinskog područja odnosno tranzitira kroz carinsko područje preko graničnih prelaza koji su u najvećem broju slučajeva i carinski prelazi. Prema carinskom zakonu Crne Gore **carinski prelaz** je mjesto određeno za uvoz, izvoz i tranzit robe, kao i za prelaz lica i prevoznih sredstava preko carinske linije na graničnom prelazu.

Carinska linija je linija koja se podudara sa državnom granicom i ona oivičava carinsko područje.

Carinsko područje predstavlja teritoriju jedne države. Tako je Carinskim zakonom Crne Gore određeno carinsko područje Crne Gore obuhvata teritoriju Crne Gore, teritorijalne vode i vazdušni prostor. Teritorijalne vode Crne Gore odnose se na unutrašnje morske vode kao i na njeno teritorijalno more koje je definisano članom 2. *Konvencije Ujedinjenih nacija o pravu mora*, prema kojoj svaka pomorska država ima pravo da odredi širinu svog teritorijalnog mora koja ne prelazi 12 morskih milja mjereno od najisturenije tačke na kopnu tj. Polazne linije za određivanje širine teritorijalnog mora.

Vazdušni prostor Crne Gore jeste prostor iznad kopna, unutrašnjih morskih voda i teritorijalnog mora Crne Gore.

Carinski prelazi mogu biti kopneni, vodeni i vazdušni.

Kopneni carinski prelazi su prelazi koji su otvoreni na graničnim prelazima, a mogu biti za željeznički i drumski saobraćaj.

U vodene carinske prelaze spadaju luke na moru i pristaništa na rijekama i jezerima koja su otvorena za međunarodni saobraćaj.

Vazdušni carinski prelazi jesu vazdušne luke, odnosno aerodromi određeni za međunarodni saobraćaj.

Granične odnosno carinske prelaze, njihovu klasifikaciju, kategorizaciju i radno vrijeme utvrđuje Vlada Crne Gore. Promet carinske robe kao i putnika i motornih vozila može se odvijati isključivo preko carinskih prelaza.⁸

Carinska roba je svaka roba koja se uvozi (ili unosi) u carinsko područje. To je takođe roba koja se iz toga područja izvozi (iznosi ili šalje) i najzad, to je ona roba koja se preko carinskog područja provози (prolazi-tranzitira preko carinskog područja).

Prelaskom robe preko carinske linije ona dobija tretman carinske robe. Takva roba uvijek ima upotrebnu vrijednost ali istovremeno i sopstvenu vrijednost koja se može novčano izraziti. Taj vrijednosni izraz je značajan element svake carinske robe.

One robe koje nemaju svoju vrijednost ne mogu se smatrati carinskom robom jer ne podliježu zakonima tržišta.

Carinskom robom u našem carinskom sistemu se ne smatraju:

- Javne isprave
- Poštanske pošiljke (koje ne sadrže carinsku robu)
- Trgovačka korenspodencija i poslovna i finansijska dokumentacija
- Čekovi, mjenice, obveznice, akcije i efektivni novac⁹

Carinski nadzor je postupak koji obuhvata preduzimanje određenih mjera kojima carinski organ obezbjeđuje sprovođenje carinskih i drugih propisa, a koji se odnose na robu koja je pod nadzorom carine. Ovaj pojam treba razlikovati od pojma “ carinska kontrola „, koja obuhvata obavljanje propisanih radnji kao što su pregled robe, prevoznih sredstava, prtljaga, kontrola postojanja i ispravnosti dokumentacije i sl. Već smo ranije naveli da carinski nadzor predstavlja jedan od najvažnijih i osnovnih instituta carinske službe.

Pod carinskim nadzorom podrazumijevaju se mjere kojima carinski organ obezbjeđuje sprovođenje carinskih i drugih propisa koji se primjenjuju na robu koja je pod carinskim nadzorom. Mjere carinskog nadzora imaju prinudni karakter i njime se privremeno ograničavaju prava lica kojima roba pripada da njome raspolaže.

Carinskom nadzoru **podliježe** sva roba koja se unosi / uvozi u carinsko područje, roba koja se iznosi / izvozi iz carinskog područja, roba koja se provози preko carinskog područja, kao i putnici, posada i vozačko osoblje prevoznih i prenosnih sredstava.

Carinskom nadzoru prema Carinskom Zakonu CG **ne podliježu** samo domaći i strani vojni brodovi, domaći brodovi organa unutrašnjih poslova i domaći i strani vojni vazduhoplovi. Izuzetno, prilikom iskrcavanja carinskom nadzoru podliježe roba, putnici i članovi posade domaćih i stranih vojnih brodova i vazduhoplova.

Carinskim nadzorom obezbjeđuje se **istovjetnost** robe od momenta ulaska u carinsko područje do okončanja carinskog postupka i od okončanja postupka izvoznog carinjenja do napuštanja carinskog područja.¹⁰

Granični prelaz Dobrakovo je ujedno i carinski prelaz, odnosno Carinsku ispostavu čiji je identifikacioni broj, tj. šifra 38075. Carinska ispostava predstavlja najmanju organizacionu jedinicu u okviru organizacione šeme carinske službe Crne Gore.

⁸ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str. 38 i 39.

⁹ Stanković M., Stanković S., Carine i tarifni sistem, FMS, Tivat 2009. Str. 120

¹⁰ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str. 39 i 79.

4 ORGANIZACIJA, FUNKCIJA I DJELOKRUG RADA CARINSKE SLUŽBE CRNE GORE

4.1 ORGANIZACIJA CARINSKE SLUŽBE

Carinska služba Crne Gore je organizovana na osnovu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave Carina Crne Gore, koji je utvrdio da poslove i djelovanja Uprava carina obavlja kroz 4 sektora, 4 odjeljenja i 4 područne jedinice – carinarnice.

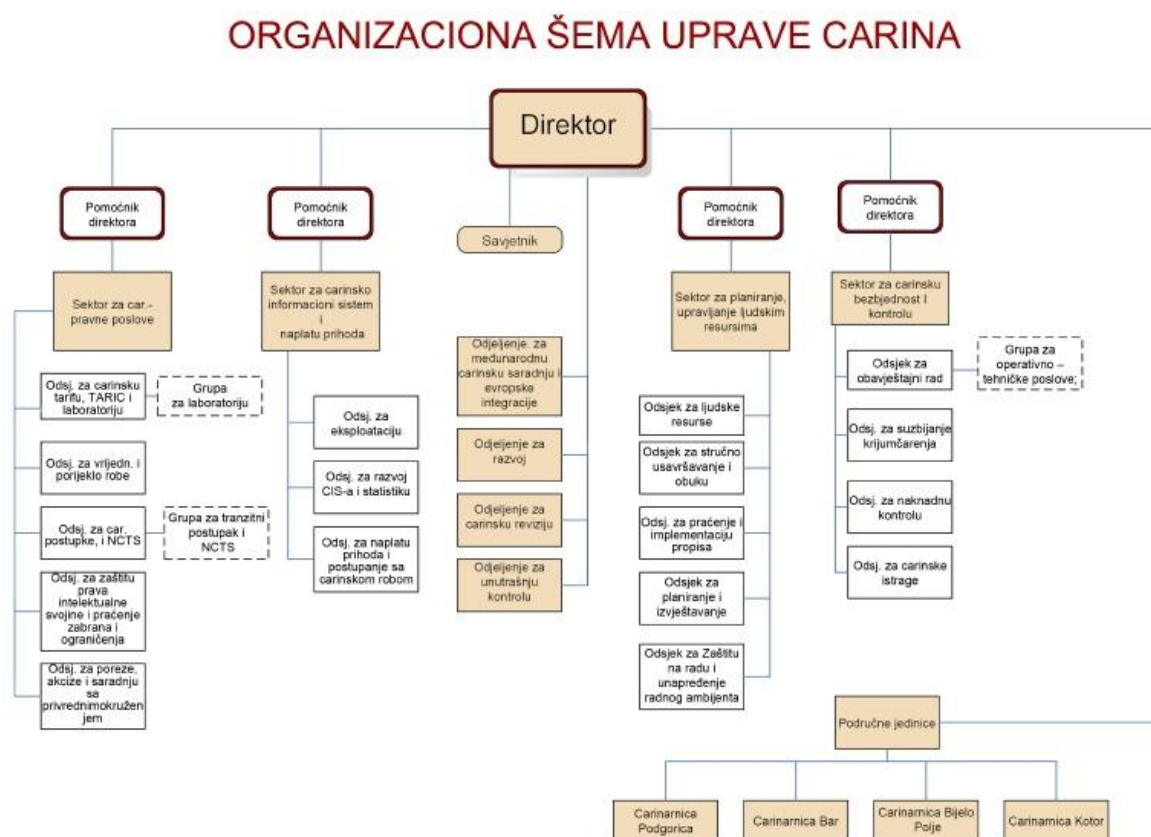
Sektori su organizovani za sledeće poslove:

- 1- Sektor za carinsko – pravne poslove
- 2- Sektor za CIS i naplatu prihoda
- 3- Sektor za planiranje i upravljanje ljudskim resursima
- 4- Sektor za carinsku bezbjednost i kontrolu.

Odjeljenja u okviru organizacije carinske službe su:

- Odjeljenje za međunarodnu carinsku saradnju i evropske integracije
- Odjeljenje za razvoj
- Odjeljenje za carinsku reviziju
- Odjeljenje za unutrašnju kontrolu

Slika br. 4: Organizaciona šema carinske službe Crne Gore

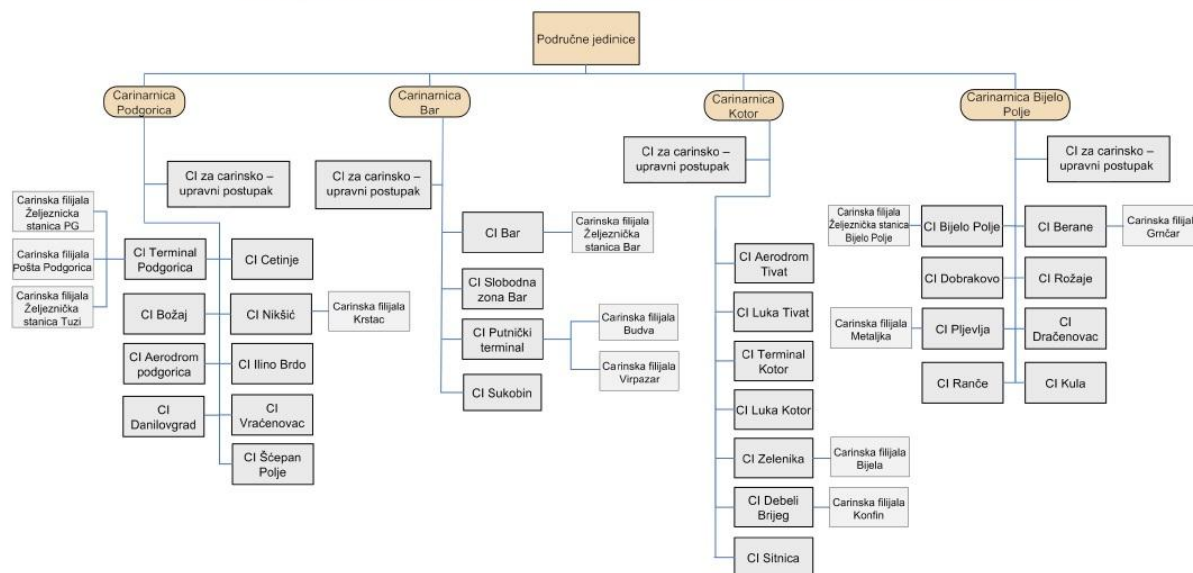
Izvor: www.upravacarina.gov.me

Područne jedinice – carinarnice nalaze se u Podgorici, Bijelom Polju, Baru i Kotoru i one u svom sastavu imaju **carinske ispostave** koje se dijele na granične i robne. Dakle, carinski prelaz Dobrakovo predstavlja graničnu carinsku ispostavu u okviru carinarnice Bijelo Polje.

Carinska služba Crne Gore, odnosno Uprava Carina organizaciono djeluje u okviru Ministarstva finansija, a na njenom čelu je direktor UC.

Slika br. 5: Organizaciona šema područnih jedinica carinarnice

ORGANIZACIONA ŠEMA PODRUČNIH JEDINICA

Izvor: www.upravacarina.gov.me

4.2 FUNKCIJA CARINSKE SLUŽBE

Funkcija carinske službe je trostruka:

- 1) **Fiskalna**, koja se sastoji u naplati prihoda
- 2) **Zaštitna**, koja se ispoljava kroz izdavanje raznih dozvola, odobrenja, uvjerenja ili sertifikata
- 3) **Bezbjedonosna**, koja podrazumijeva borbu protiv krijumčarenja, organizovanog kriminala i sl.

4.3 DJELOKRUG RADA CARINSKE SLUŽBE

Djelokrug rada carinske službe utvrđen je **Zakonom o carinskoj službi**, (član 5) i to:

- Obavljanje carinskog nadzora
- Odobranje carinski dozvoljenog postupanja ili upotrebe robe
- Sprovođenje carinske kontrole i inspeksijskih kontrola
- Sprečavanje i otkrivanje prekršaja vezanih za robu koja se unosi na carinsko područje ili iznosi iz carinskog područja
- Vršenje kontrole unošenja i iznošenja domaćih i stranih sredstava plaćanja
- Kontrola unošenja, iznošenja i tranzita robe za koju su propisane posebne mjere zbog interesa sigurnosti, čuvanja zdravlja i života ljudi, životinja i biljaka, čuvanja okoline, čuvanja nacionalnih vrijednosti, umjetničke, istorijske ili arheološke vrijednosti ili čuvanja svojine
- Kontrola prelaza lica preko državne granice na graničnim prelazima

- Obavljanje drugih zadataka određenih Zakonom o carinskoj službi i drugim propisima.¹¹

5 PRIJAVLJIVANJE ROBE

Sva roba koja se unosi u carinsko područje, ili iznosi sa carinskog područja mora se prijaviti graničnoj carinskoj ispostavi, odnosno drugoj nadležnoj carinskoj ispostavi. Nad tom robom treba da se sprovede carinski postupak i ona mora da bude obuhvaćena odgovarajućom carinskom deklaracijom.

Carinska deklaracija se podnosi:

- U pisanoj formi
- Elektronski
- Usmeno

Oblik, sadržaj i način podnošenja carinske deklaracije i drugih obrazaca koji se upotrebljavaju u carinskom postupku na predlog carinskog organa, propisuje Ministarstvo finansija.

Carinska deklaracije u pisanoj formi podnosi se na propisanom obrascu. Ona mora biti potpisana i da sadrži sve podatke neophodne za primjenu propisa, kojima je regulisan carinski postupak za koji se roba prijavljuje. Uz carinsku deklaraciju prilažu se sva dokumenta koja se zahtijevaju radi primjene propisa kojim aje regulisan carinski postupak za koji se roba prijavljuje.

Prijavljivanje robe u drumskom saobraćaju vrši se podnošenjem **jedinstvene carinske isprave za prijavljivanje robe – JCI**.¹²

5.1 ISPRAVE U CARINSKOM POSTUPKU

Isprave u carinskom postupku jesu one zakonom propisane isprave koje sadrže potrebne podatke za vođenje carinskog postupka. Ove se isprave dijele u tri kategorije i to:

1) Carinske isprave, u koje spadaju:

JCI – jedinstvena carinska isprava
DCV- deklaracija o carinskoj vrijednosti
SP – sažeta prijava

2) Komeracijalne isprave, u koje spadaju:

Faktura
Speacifikacija robe
Liste pakovanja (*packing list*)
Polisa osiguranja i dr.

3 Transportne isprave, u koje spadaju:

Tovarni listovi
Brodski manifest
Teretnica
Vazduhoplovni manifest i dr.

5.1.1 JCI (ISPRAVE U CARINSKOM POSTUPKU)

JCI je obrazac koji se koristi kao pisana deklaracija u svim carinskim postupcima.

¹¹ Ibid str. 26 – 28.

¹² Carinski Zakon Crne Gore, Službeni list Crne Gore br. 62/2013, član 68, 69 i 70.

Slika br. 6: Jedinstvena carinska isprava – obrazac

Izvor: Špedicija Zetatrans, Kotor

JCI predstavlja komplet ili set od 8 listova sa numeričkim oznakama 1,2,3,4,5,6,7 i 8 i ovaj set označava listove JCI potrebne za sprovođenje carinskog postupka. Set listova 1,2,3,4 i 5 koristi se u tranzitnom postupku, dok se set listova 6,7 i 8 koristi za carinjenje. Obrazac JCI se sastoji od numerički označenih rubrika od broja 1 do broja 54, kao i slovno označenih rubrika A,B,C i D. Numerički označene rubrike popunjava podnosilac deklaracije dok slovima označene rubrike popunjava carinski organ, odnosno drugi granični državni organi koji su nadležni za uvoz i izvoz robe (veterinarski i fitosanitarni inspektori).

5.2 PODNOŠENJE CARINSKE DEKLARACIJE

Dolaskom na carinski prelaz, neposredno prije prelaska carinske linije vozač teretnog vozila sa predmetnom robom dostavlja zastupniku firme uvoznice na samom graničnom prelazu svu dokumentaciju koju posjeduje kako bi njegov zastupnik mogao da prijavi robu carinskom organu stavljajući je u odgovarajući carinski postupak. U našem konkretnom slučaju tu dokumentaciju čini: faktura, račun o prevozu, tovarni list – CMR, uvjerenje o porijeklu robe- EUR 1, kao i izvozna carinska deklaracija zemlje izvoznice.

Zastupnik je lice koji djeluje u ime stranke sa dejstvom kao da sam stanka postupa. Pravni osnov zastupanja sadržan je u članu 6 Carinskog zakona CG i u Uredbi o uslovima za obavljanje poslova ored organima carinske službe.

Carinski zakon CG razlikuje dvije vrste zasupanja:

- Direktno zastupanje – ako zastupnik djeluje u ime i za račun drugog lica
- Indirektno zastupanje – ako zastupnik djeluje u svoje ime i za račun drugog lica

Zastupnik može biti i privredno društvo i preduzetnik. Da bi mogli obavljati ovu djelatnost jedan i drugi moraju ispunjavati sledeće uslove:

- Da ima sjedište na carinskom području
- Da je registrovano na carinskom području za obavljanje poslova zastupanja
- Da ima licencu za obavljanje poslova zastupanja, odnosno da zapošljava najmanje jedno lice koje ima licencu za obavljanje poslova zastupanja

Zastupnici na graničnim prelazima i pri robnim ispostavama su mahom špeditorske kuće tj. Špedicije. U našem slučaju radi se o špediciji “ Montenomax „ doo sa sjedištem u Danilovgradu.

5.2.1 ŠPEDICIJA

Špedicija¹³ je grana djelatnosti koja se kod nas tretira kao spoljnotrgovinska djelatnost. Špedicije se bave organizacijom otpreme i dopreme robe, kao i organizacijom prevoza robe, a ponekad i samim prevozom. Pri tome treba napraviti razliku između špedicije i prevoznika (vozara, tj transportnog preduzeća).

Riječ špedicija je latinskog porijekla i dolazi od riječi *exehpedire*, što se prevodi kao „otposlati – otpremiti“. Njeni začeci potiču još iz XIII vijeka, iz doba prosperiteta Venecije, kada se zbog zamršenih odnosa između saobraćaja i trgovine stvorila potreba za postojanje posredika koji će organizovati prevoz robe. Takav posrednik pojavljuje se u licu špeditera, odnosno špedicije.

U našem konkretnom primjeru roba je prijavljena carinskom organu od strane špedicije Montenomax doo za postupak tranzita. Roba je prijavljena odgovarajućom jedinstvenom carinskom ispravom za tranzitni postupak, odnosno tranzitnom deklaracijom. Istovremeno roba se prijavljuje i elektronskim putem kroz carinski informacioni sistem (CIS). Uvoznik želi robu uvozno da ocarini, odnosno da je stavi u postupak za slobodan promet. Međutim, roba se prethodno mora staviti u odgovarajući carinski postupak, a to je tranzitni postupak, iz razloga što se njeno carinjenje neće obaviti u graničnoj carinskoj ispostavi tj. CI Dobrakovo koja je u deklaraciji označena kao **polazna** carinarnica (upisuje se u rubriku C, tranzitne carinske deklaracije), već u carinskoj ispostavi najbližoj sjedištu firme, što je u ovom slučaju carinska ispostava Zelenika koja je u tranzitnoj deklaraciji označena kao carinarnica **odredišta** (upisuje se u rubriku A tranzitne carinske deklaracije). Tranzitna carinska deklaracija se prepoznaje po upisanom slovu „T“ u rubrici 1 JCI – a.

U tom trenutku vozilo sa robom na poziv carinskog organa prelazi carinsku liniju i ulazi u carinsko područje Crne Gore. Od toga trenutka carinska roba će biti pod carinskim

¹³ Stanković M., Stanković S., Špeditorsko poslovanje, FMS, Tivat 2009. Str.163.

Slika br. 7: Tranzitna carinska deklaracija, CI Dobrakovo (38075)-39623/2013

Izvor: CI Zelenika

6 TRANZITNI POSTUPAK

Postupak tranzita regulisan je Carinskim zakonom i Uredbom za sprovođenje carinskog zakona. Tranzitni postupak omogućava kretanje robe između dvije tačke preko carinskog područja.

Razlikujemo dvije vrste tranzitnog postupka i to:

- Spoljašnji tranzitni postupak
- Unutrašnji tranzitni postupak

Spoljašnji tranzitni postupak dozvoljava prevoz robe između dvije tačke unutar carinskog područja i to strane robe koja ne podliježe naplati uvoznih dažbina i domaće robe za koju je sproveden postupak izvoza.

Unutrašnji tranzitni postupak podrazumijeva prevoz domaće robe iz jednog mjesta u drugo u carinskom području preko teritorije druge zemlje, tj. Preko carinskog područja druge zemlje.

U postupku tranzita razlikujemo:

- Polazni organ
- Odredišni organ
- Organ obezbjeđenja

Polazni organ je carinski organ kod koga započinje tranzitni postupak, dok je **odredišni organ** onaj carinski organ kod kog se obavlja okončanje tranzitnog postupka, na način što će se roba staviti u neki od drugih carinskih postupaka ili će vozilo zajedno sa robom u nepromijenjenom stanju napustiti carinsko područje.

6.1 OBEZBJEĐENJE ZA PLAĆANJE CARINSKOG DUGA U TRANZITNOM POSTUPKU

Lice koje je preuzelo odgovornost za robu u postupku tranzita (zastupnik – špedicija) ima obavezu da položi obezbjeđenje za plaćanje carinskog duga.

Obezbjeđenje može biti:

- Generalno – za više tranzitnih postupaka
- Pojedinačno – za jedan tranzitni postupak

Kao instrument obezbjeđenja mogu se koristiti bankarske garancije ili gotovinski depozit, koji se uplaćuje na posebni depozitni račun carinskog organa i na zahtjev učesnika on se vraća po okončanju tranzitnog postupka.

Generalno obezbjeđenje odobrava se licima koja imaju prebivalište u Crnoj Gori, koja su redovno koristila tranzitni postupak u posljednjih 6 mjeseci i koja nisu kršili carinske i poreske propise.

Generalno obezbjeđenje se polaže kod Uprave carina, koja određuje iznos obezbjeđenja i glavnom obvezniku izdaje odobrenje.

Generalno obezbjeđenje iznosi 100 % carinskog duga koji je nastao ili bi mogao nastati prilikom uvoza. Visina generalnog obezbjeđenja ne može biti niža od 5000 eura, a za akciznu robu ne može biti niža od 300 000 eura.

Uprava carina može da poništi uvjerenje o obezbjeđenju i o tome obavještava carinski organ. Prilikom izdavanja uvjerenje o obezbjeđenju i tokom njegovog važenja glavni obveznik imenuje lica koja su opunomoćena za potpisivanje carinske deklaracije za tranzitni postupak u njegovo ime.¹⁴

Obezbjeđenje tj bankarska garancija ili depozit upisuje se u rubriku 52 carinsko – tranzitnog dokumenta. U predmetnoj tranzitnoj deklaraciji špedicija Montenomax za

¹⁴ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str. 178 i 179.

konkretna tranzitna postupak položila je bankarsku garanciju pod brojem 76 / 2012 / 300007, sa šifrom 2 u produžetku što nam pokazuje da se radi o generalnoj garanciji.

6.2 TIR KARNET

Osim tranzitne carinske deklaracije roba može tranzitirati i TIR i ATA karnetom. TIR karnet je određen *Carinskom konvencijom o međunarodnom prevozu robe* (TIR konvencija), koja je usvojena 1959. Godine u Ženevi radi olakšanja i ubrzanja međunarodnog drumskog prevoza robe između dvije ili više zemalja članice.

Carinska konvencija TIR primjenjuje se na prevoz robe koja se vrši bez prekida preko jedne ili više granica, od mjesta utovara do mjesta istovara robe. Izdavalac karneta daje garancije kojom se obezbjeđuje naplata uvoznik dažbina i carine u slučajevima bilo kakve zloupotrebe ili ne razduženja karneta.

Prednosti upotrebe karneta TIR su u tome što on zamjenjuje nacionalne isprave za prevoz pod carinskim nadzorom, nije potrebno davati garanciju ili depozit, nije potreban zastupnik – špediter, priznaju se strana carinska obilježja i nije potrebna tranzitna JCI.¹⁵ Crna Gora je potpisnica ove konvencije.

Što se tiče ATA karneta za njega važi sve kao i za TIR karnet. Razlika je u tome što se ATA karnetom prevozi carinska roba koja je namijenjena isključivo za privremeni uvoz. Tranzit carinske robe moguć je i poštom.

¹⁵ Ibid str.180.

Slika br. 8: TIR karnet

Union internationale
des Transports Routiers

CARNET TIR *

4 volets

XC38000000

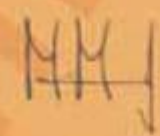
1. Véhicule pour lequel est chargé par le titulaire de délivrer un carnet TIR (en) /
Vehicel for the recipient of goods for the Carnet office of shipment to be sent (en/being)

2. Délivré par /
Issued by:

3. Titulaire /
Holder:

4. Signature du titulaire de l'organisation
et/ou du titulaire de l'office de
émission des carnets TIR (en/being)
Signature of holder of the organization
and/or of the office of the international
carnet office

5. Signature du secrétaire
de l'organisation organisatrice
Signature of the secretary of the international
carnet office

6. Page de départ /
Country of origin of shipment (1)

7. Page de destination /
Country of destination (1)

8. Page de transit /
Country of transit (1)

9. Page de transit /
Country of transit (1)

10. Page de transit /
Country of transit (1)

11. Page de transit /
Country of transit (1)

12. Page de transit /
Country of transit (1)

13. Page de transit /
Country of transit (1)

14. Page de transit /
Country of transit (1)

15. Page de transit /
Country of transit (1)

16. Page de transit /
Country of transit (1)

17. Page de transit /
Country of transit (1)

18. Page de transit /
Country of transit (1)

19. Page de transit /
Country of transit (1)

20. Page de transit /
Country of transit (1)

21. Signature du titulaire du carnet /
Signature of the holder of the carnet

(1) Réviser la version finale /
Reviser the final version (1)

Izvor: www.prometna-zona.com

6.3 KONTROLA CARINSKE DEKLARACIJE

Dakle, kao što smo ranije naveli zastupnik uvoznika špedicija Montenomax podnijela je graničnom carinskom organu tranzitnu carinsku deklaraciju na propisanom obrascu JCI. Istovremeno špedicija je dužna da robu deklarira i elektronskim putem kroz opciju „*tranzit* „ u carinskom informacionom sistemu (*CIS-u*), pri čemu i pismena i elektronska forma deklaracije tj. podaci iz deklaracije moraju biti identični.

Carinski organ, odnosno nadležni carinski službenik vrši njen pregled, odnosno kontrolu kao i kontrolu cjelokupne prateće dokumentacije, prvenstveno da nebi nedostajali neki od dokumenata koji su neophodni za ostvarivanje zahtijevanog postupka. Nadležni carinski službenik takođe prihvata carinsku deklaraciju koja je podnešena elektronskim putem, pregleda je i u koliko ne postoji nikakva smetnja izvršice registraciju.

Na taj način podnešena tranzitna deklaracija dobija svoj identifikacioni broj koji se upisuje u donjem desnom uglu u rubrici C, koja je označena kao polazna carinarnica. Uz taj broj obavezno je upisivanje naziva i šifre polazne CI kao i datum prijema.

Naravno, tranzitna deklaracija mora biti pravilno popunjena na način kako predviđa Pravilnik o popunjavanju carinske deklaracije, odnosno moraju biti popunjene sve rubrike za konkretan postupak koje su zakonski propisane. Osim toga, da bi deklaracija bila validna ona mora biti ovjerena pečatom špedicije i potpisana od strane ovlaštenog špeditera (špeditera koji posjeduje licencu za poslove zastupanja pred carinskim organom).

Ukoliko je deklaracija popunjena u skladu sa propisima i ukoliko je sva roba iz fakture obuhvaćena deklaracijom, carinski službenik ovjerava carinsku deklaraciju carinskim pečatom i potpisuje je. Uz potpis neophodan je i faksimil carinskog službenika koji sadrži njegovo ime i prezime, kao i identifikacioni broj.

Carinski službenik će prethodno u rubrici „ D „ upisati i carinska obilježja (plombe), ukoliko odluči da ih upotrijebi kao i krajnji rok za prijavu kod odredišne carinarnice. Taj rok se po pravilu zadaje za isti dan, a najkasnije za sutrašnji dan, u zavisnosti od blizine odredišne ispostave, kao i od doba dana kada je prevozno sredstvo zajedno sa robom napustilo carinski prelaz.

6.4 CARINSKA OBILJEŽJA

Carinska obilježja¹⁶ predstavljaju mjeru carinskog nadzora. Regulisana su Pravilnikom o vrstama i načinu upotrebe carinskih obilježja. Ona obezbjeđuju istovjetnost robe od njenog ulaska u carinsko područje do okončanja carinskog postupka, ili do napuštanja carinskog područja. Odnosno, prostije rečeno, carinska obilježja obezbjeđuju da carinska roba u nepromijenjenom stanju stigne do odredišta.

Postoje razne vrste carinskih obilježja i to:

- Carinska plomba
- Otisci carinskog žiga ili pečata
- Opis robe, spisak (specifikacija) robe, koleta, fotografije, skice ili crteži koji sadrže opis robe ovjereni od strane ovlaštenog carinskog službenika.

Carinska plomba se sastoji od tijela plombe izrađenog od metalne nerđajuće trake koja je spojena sa glavom plombe. Glava plombe predstavlja poseban mehanizam koji obezbjeđuje visok stepen sigurnosti bravljenja trake, koji je njen sastavni dio.

U slučaju izvalčenja metalne trake iz tog mehanizma dolazi do njenog presijecanja ili drugog namjernog oštećenja plombe. Na tijelu plombe utisnut je naziv „ CG- UPRAVA CARINA „, kao i serijski broj carinske plombe, pri čemu ne postoje plombe sa istim serijskim brojem, tj. svaka plomba ima svoj serijski broj.

¹⁶ Ibid str.72 i 73.

Evidenciju o carinskim plombama vodi Uprava carina za carinarnice, odnosno carinarnice za svoje organizacione jedinice, tj carinske ispostave. Svaka carinska ispostava je zadužena sa određenim brojem carinskih plombi u zavisnosti od njihove potrošnje i dužna je da svaki mjesec podnese carinarnici izvještaj o utrošku istih.

Carinska plomba postavlja se na način tako da obezbijedi robu u utovarnom prostoru prevoznog sredstva, a u nekim slučajevima može se postaviti i na sama koleta.

Slika br. 9: Carinske plombe UC

Izvor: Carinska Ispostava Aerodrom Tivat, 2015.

Carinski žig je žig za vosak ili suvi žig. Žig za vosak je sačinjen od mesinga, okruglog je oblika i prečnika 32 mm. Suvi žig je od čelika i takođe je okruglog je oblika i prečnika 32 mm. Svaki carinski žig ima oznaku “CG – UPRAVA CARINA” kao i naziv carinarnice.

Carinski pečat je sačinjen od gume i takođe ima oznaku „CG – UPRAVA Carina „. Postavljanje carinskih obilježja predstavlja posljednju fazu započetok carinskog postupka kod polazne carinske ispostave. Postavljanje i skidanje carinskih obilježja je u isključivoj nadležnosti carinskog organa. Ukoliko se desi da neko drugo lice ošteti ili skine carinska obilježja (plombe) mimo odobrenja i bez prisustva carinskog organa, to lice je počinilo carinski prekršaj. Neposredno prije postavljanja carinskih plombi nadležni carinski službenik ima pravo da izvrši pregled vozila i utovarnog prostora, odnosno pretres i pregled vozačkog osoblja kao i pregled carinske robe koja se nalazi pod carinskim nadzorom, u utovarnom dijelu prevoznog sredstva.

Pregled robe na samom graničnom prelazu do nedavno se podrazumijevao, odnosno predstavljao je uobičajenu praksu, ali posljednjih desetak godina pregled robe na graničnom prelazu se ne praktikuje ili se obavlja u mnogo manjem obimu iz razloga smanjenja velikih gužvi na samim prelazima, naročito u periodu ljetnje turističke sezone i omogućavanja što bržeg i ne smetanog protoka robe, vozila i lica preko graničnij prelaza.

U prethodnom dijelu teksta naglasili smo da je carinska služba nadležna za svu robu koja se uvozi ili izvozi preko carinskih prelaza. Isto tako osim carinske službe, nadležnost za pojedine vrste robe imaju i neki drugi državni organi. Naime, radi se o veterinarskim i fitosanitarnim inspekcijama koje se takođe nalaze na pojedinim graničnim prelazima. U njihovoj nadležnosti je sva roba koja je životinjskog, odnosno biljnog porijekla, a oni su ti koji dozvoljavaju ili ne dozvoljavaju uvoz, izvoz ili provoz te robe preko carinskog područja.

Kako je roba (krmna smješa) u našem konkretnom slučaju biljnog porijekla, a istovremeno služi za ishranu životinja potrebna nam je dozvola za uvoz i od fitosanitarne i od veterinarske inspekcije, u obliku rješenja u po kome se dozvoljava uvoz, (fitosanitarna inspekcija), odnosno zapisnik o izvršenom inspeksijskom pregledu pošiljke na graničnom prelazu veterinarska inspekcija.

6.5 FITOSANITARNO (FITOPATOLOŠKO) UVJERENJE

Fitopatološko uvjerenje ili nalaz izdaje inspektor za zaštitu bilja, za sve proizvode bilja i biljnog porijekla koji se uvoze ili izvoze, a kojima se dokazuje njihova ispravnost kao i da nisu prenosioci biljnih bolesti ili štetočina.

Pod biljem se podrazumijeva: živo bilje, njegovi djelovi, sjeme i sadni materijal, biljni plodovi, vlakna tekstilnih (predivnih) biljaka, ambalaža biljnog porijekla, zemlja, organsko đubrivo i drugi predmeti kojima se mogu prenositi biljne bolesti i štetočine.

Kao što smo već rekli fitosanitarni inspektori se nalaze na graničnim prelazima i vrše kontrolu robe iz njihove nadležnosti i izdaju uvjerenja o ispravnosti i dozvoljavaju uvoz. U koliko fitosanitarni inspektor utvrdi da su biljni proizvodi zaraženi nekom biljnom boljšću ili štetočinom neće dozvoliti uvoz i staviće na tovarnom listu klauzulu „zabranjuje se uvoz pošiljka je zaražena... (naziv bolesti ili štetočine).

U koliko postoji opasnost prilikom vraćanja robe u zemlju otpreme kao i zemlje preko koje roba treba da tranzitira inspektor će donijeti rješenje da se roba uništi.

Biljni proizvodi mogu se uvoziti, odnosno izvoziti samo preko određenih graničnih prelaza, tj preko onih graničnih prelaza gdje se nalaze fitosanitarni inspektori koji su nadležni za pregled te vrste robe.

Slika br. 10: Fitosanitarno rješenje, prilog uz carinsku deklaraciju J4-3225/2013

Izvor: CI Zelenika

6.6 VETERINARSKO UVJERENJE

Pod veterinarskim uvjerenjem¹⁷ podrazumijeva se isprava kojom se potvrđuje da proizvodi stočarstva, ribarstva, divljači, kao i njihovi djelovi i prerađevine ne sadrže nikakve materije štetne po zdravlje ljudi i životinja, odnosno da potiču iz područja u kojima u određenom periodu nisu vladale epidemije zaraznih stočnih bolesti.

Ovo uvjerenje mora pratiti pomenute proizvode i pri uvozu, izvozu kao i pri tranzitu robe. Bez ovoga uvjerenja ovi proizvodi se ne mogu ocariniti, odnosno ne mogu se pustiti u slobodan promet.

Pored uvjerenja o veterinarskoj ispravnosti robe zemlje izvoznice koji prati robu, nadležni granični veterinarski inspektor može izvršiti pregled ove robe pri čemu sačinjava zapisnik o pregledu na osnovu kojeg dozvoljava, odnosno ne dozvoljava uvoz robe u carinsko područje.

Slika br. 11: Veterinarsko rješenje, prilog uz carinsku deklaraciju J4-3225/2013

J4-3225

UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE
Veterinarska inspekcija

Granični prelaz: DOBRAČKO
Broj: 0302-03225-UP-1-11454
Datum: 10.09. 2013 godine.

U postupku službene kontrole pregleda pošiljki u prometu preko granice Crne Gore na osnovu čl. 38 Zakona o inspekcijom nadzoru (Sl. list RCG br. 39/03), članova 10, 62 i 77 Zakona o bezbjednosti hrane (Sl. list 14.2007), članova 143-154 Zakona o veterinarstvu (Sl. list RCG 30/12) i člana 196 ZUP-a (Službeni list RCG br. 20/03), granični službeni veterinar donosi:

RJEŠENJE

Dovoljava se uvoz HRANE ZA ŽIVOTINJE
pošiljke 2461 uvezene po fakturi br. 09.09.13
u količini: 25.000kg bruto / neto / JCI 38015 od 10.09.13. za
uvoznika DOO RIBAR COVETEC iz A. NOVIG

Dovoljava se stavljanje pošiljke u promet na osnovu dokumentacijskog, identifikacionog, fizičkog pregleda
24.09.13, 6203 INVESTITIJA 11915/03/11 od 10.09.13.

Obrazloženje

Dana 09.09.13. službeni granični veterinar je izvršio pregled pošiljke HRANE ZA ŽIVOTINJE
Uvezene iz R. SRBIJE za uvoznika MONTENOMAS po zahtjevu lica odgovornog za
pošiljku br. 1233 od 09.09.13. za uvoznika DOO RIBAR COVETEC iz A. NOVIG

Pregledom je utvrđeno da su ispunjeni propisani uslovi sa odredbama propisane regulative pa je na osnovu utvrđenog riješeno kao u dispozitivu rješenja. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Pregledom pošiljke iz dispozitiva ovog rješenja utvrđeno je da su ispunjeni propisani zahtjevi za uvoz navedene pošiljke u Crnu Goru.

PRAVNA POUKA: Žalba se može izjaviti u roku od 8 dana od dana donošenja rješenja.

veterinarski inspektor

Izvor: CI Zelenika

¹⁷ Kuzmanović M., Osnove carinske tarife, spoljnotrgovinskog i deviznog sistema, Beograd, 1986. Str. 166.

Osim fakture, veterinarskog i sanitarnog uvjerenja, uvjerenja o porijeklu robe, idr. U tranzitnom postupku postoji jedan dokument koji čini dio obavezne dokumentacije kao prilog tranzitnoj carinskoj deklaraciji i koji uvijek prati robu, a to je tovarni list.

6.7 TOVARNI LIST

Tovarni list¹⁸ spada u transportna dokumenta, odnosno u grupu prevoznih isprava i prvenstveno služi kao dokaz da je izvršena otprema robe. Prevozne isprave imaju izuzetan značaj za carinski postupak, jer sadrže podatke o prevoznom sredstvu, pošiljaocu i primaocu, pretovarima i prevoznim troškovima koji se uračunavaju u carinsku osnovicu. Tovarni list se izdaje za otpremu robe u svim vidovima prevoza, odnosno u željezničkom, drumskom, avionskom i pomorskom saobraćaju. Tu spadaju:

- CIM – željeznički tovarni list
- AWB – vazduhoplovni tovarni list
- CMR – tovarni list za drumski prevoz
- Brodska teretnica (*bill of lading*)

CIM je prevozna isprava za vagon i robu koja se njime prevozi. Na poledini ovog lista upisuje se obračun prevoznih troškova prema željezničkim tarifama, a ako se prevoz robe obavlja preko teritorije više država onda se unose prevoznici troškovi za svaku državu posebno. Kod prevoza maršutnim vozovima tovarni list se izdaje za čitav voz, dok se u svakom vagonu nalazi poseban tovarni list za taj vagon.

AWB se izdaje za svaku pošiljku koja se prevozi jednim vazduhoplovom (to može biti i preko 50 avionskih tovarnih listova po jednom vazduhoplovu). Imajući u vidu vrstu prevoza, u ovom tovarnom listu se često navode i plaćeni iznosi osiguranja pošiljke.

BRODSKA TEREVNICA predstavlja i prevoznu ispravu i ispravu o vlasništvu nad robom, koja se prevozi brodom i čiji se original izdaje licu koji se legitimise kao njen vlasnik. Budući da se brodom često prevozi roba za više vlasnika, onda se izdaje i više brodskih teretnica.

U našem slučaju radi se o tovarnom listu za međunarodni drumski saobraćaj (**CMR**). **CMR** spada u robna (transportna dokumenta) i predstavlja osnovni prevozni dokument u međunarodnom drumskom saobraćaju. Tovarni list je **pismena potvrda ugovora o prevozu** i predstavlja dokaz da je roba primljena, odnosno predata na prevoz.

Tovarni list potpisuju i ovjeravaju pošiljalac i prevoznik po završetku utovara robe u vozilo. Po međunarodnoj *Konvenciji o prevozu robe drumom* (CMR) iz 1956. godine tovarni list sadrži sledeće podatke:

- Datum i mesto ispostavljanja tovarnog lista
- Ime i adresa pošiljaoca
- Ime i adresa prevoznika
- Mesto i datum preuzimanja robe i mesto određeno za isporuku
- Mesto i adresa primaoca
- Opis robe i načina pakovanja
- Broj koleta
- Bruto težina robe ili drugačije izražena količina
- Troškovi vezani za prevoz
- Potrebne instrukcije za carinske i druge formalnosti
- Izjava da prevoz podliježe odredbama Konvencije CMR

¹⁸ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str.135.

Pošiljalac je dužan da utovarni list unese istinite, tačne i potpune podatke, a u protivnom je odgovoran za štetu. Prvi primjerak tovarnog lista daje se pošiljaocu, drugi prati robu i predaje se primaocu, a treći ostaje prevoziocu.

Za svaku pošiljku u međunarodnom transportu ispostavlja se poseban tovarni list. Pod pošiljkom se podrazumijeva količina robe koja se prevozi za primaoca jednim vozilom. Ako se radi o prevozu različitih vrsta robomože se izdati onoliko tovarnih listova koliko je potrebno.

Slika br. 12: Tovarni list, CMR, prilog uz carinsku deklaraciju J4-3225/2013

2 - Primerak za primaoca
Exemplaire de destinataire

1 Pošiljalac (ime, adresa, zemlja)
Expéditeur (nom, adresse, pays)
PANTELIĆ DOO
Kraljevo, Cara Dušana 23
Srbija

1 a) Zemlja: ☒ RS

MEĐUNARODNI TOVARNI LIST
LETTRE DE VOITURE
INTERNATIONALE **CMR** **0610032**

Na ovaj prevoz će se primeniti:
1. Konvencija o ugovoru za međunarodni prevoz robe drumom, bez obzira na bilo koje suprotne propise.
2. Opšti uslovi odštampani na prilogu ova potvrde o ugovoru o prevozu.

Ce transport est soumis, nonobstant toute clause contraire à:
1. La Convention relative au contrat de transport international de marchandises par route (CMR)
2. Conditions générales de transport international par route - imprimées au verso du cet document.

2 Primaoca (ime, adresa, zemlja)
Destinataire (nom, adresse, pays)
REBRA COMMERCE DOO
Meljine, Herceg Novi, Radnicka 10
Republika Crna Gora

2 a) Zemlja: ☒ ME

16 Prevoznik (ime, adresa, zemlja)
Transporteur (nom, adresse, pays)

16 a) Spol, trg, registrovani prevoznik

3 Mesto isporuke (mesto, zemlja, datum)
Lieu prévu pour la livraison de la marchandise (lieu, pays, date)
REBRA COMMERCE DOO
Meljine, Herceg Novi, Radnicka 10
Republika Crna Gora

3 a) km do SRB

4 Mesto i datum preuzimanja pošiljke na prevoz (mesto, zemlja)
Lieu et date de la prise en charge de la marchandise (lieu, pays)
Kraljevo, Srbija
08.09.2013

4 a) km do SRB

5 Priložene listine
Documents annexés
Faktura 2481/13
PAK LISTA EUR 4

6 Marques et numéros	7 Oznaka i broj	8 Broj koleta	9 Vrsta ambalaže	10 Vrsta robe
925 KOLETA POTPUNE KRMNE SMESE ZA NOSILJE				
Total: 925 COLL				

10 Statistički broj
No statistique

11 Bruto težina, kg
Poids brut, kg

12 Zapremina m³
Volume m³

13 Razred
Classe

14 Broj
Chiffre

15 Slovo
Lettre

16 Razred
Classe

17 Broj
Chiffre

18 Slovo
Lettre

19 Uputstva pošiljaoca (za carinske i druge radnje)
Instructions de l'expéditeur

20 Zadržanje u plaćanju vozarine
Prescriptions d'affranchissement

☐ Plaća pošiljaoca/Franco

☐ Plaća primaoca/Non Franco

21 Ispostavljeno u
Etablie à

22 Kraljevo

23 dana
le

24 08.09.13

25 Potpis i pečat pošiljaoca
Signature et timbre de l'expéditeur

26 Potpis i pečat prevoznika
Signature et timbre du transporteur

27 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

28 Pošiljku preuzeo:
Marchandises reçues:

29 Mesto
Lieu

30 dana
le

31 08.09.13

32 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

33 08.09.13

34 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

35 08.09.13

36 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

37 08.09.13

38 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

39 08.09.13

40 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

41 08.09.13

42 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

43 08.09.13

44 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

45 08.09.13

46 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

47 08.09.13

48 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

49 08.09.13

50 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

51 08.09.13

52 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

53 08.09.13

54 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

55 08.09.13

56 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

57 08.09.13

58 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

59 08.09.13

60 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

61 08.09.13

62 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

63 08.09.13

64 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

65 08.09.13

66 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

67 08.09.13

68 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

69 08.09.13

70 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

71 08.09.13

72 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

73 08.09.13

74 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

75 08.09.13

76 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

77 08.09.13

78 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

79 08.09.13

80 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

81 08.09.13

82 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

83 08.09.13

84 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

85 08.09.13

86 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

87 08.09.13

88 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

89 08.09.13

90 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

91 08.09.13

92 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

93 08.09.13

94 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

95 08.09.13

96 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

97 08.09.13

98 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

99 08.09.13

100 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

101 08.09.13

102 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

103 08.09.13

104 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

105 08.09.13

106 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

107 08.09.13

108 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

109 08.09.13

110 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

111 08.09.13

112 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

113 08.09.13

114 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

115 08.09.13

116 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

117 08.09.13

118 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

119 08.09.13

120 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

121 08.09.13

122 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

123 08.09.13

124 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

125 08.09.13

126 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

127 08.09.13

128 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

129 08.09.13

130 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

131 08.09.13

132 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

133 08.09.13

134 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

135 08.09.13

136 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

137 08.09.13

138 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

139 08.09.13

140 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

141 08.09.13

142 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

143 08.09.13

144 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

145 08.09.13

146 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

147 08.09.13

148 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

149 08.09.13

150 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

151 08.09.13

152 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

153 08.09.13

154 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

155 08.09.13

156 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

157 08.09.13

158 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

159 08.09.13

160 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

161 08.09.13

162 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

163 08.09.13

164 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

165 08.09.13

166 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

167 08.09.13

168 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

169 08.09.13

170 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

171 08.09.13

172 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

173 08.09.13

174 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

175 08.09.13

176 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

177 08.09.13

178 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

179 08.09.13

180 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

181 08.09.13

182 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

183 08.09.13

184 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

185 08.09.13

186 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

187 08.09.13

188 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

189 08.09.13

190 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

191 08.09.13

192 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

193 08.09.13

194 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

195 08.09.13

196 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

197 08.09.13

198 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

199 08.09.13

200 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

201 08.09.13

202 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

203 08.09.13

204 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

205 08.09.13

206 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

207 08.09.13

208 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

209 08.09.13

210 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

211 08.09.13

212 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

213 08.09.13

214 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

215 08.09.13

216 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

217 08.09.13

218 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

219 08.09.13

220 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

221 08.09.13

222 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

223 08.09.13

224 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

225 08.09.13

226 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

227 08.09.13

228 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

229 08.09.13

230 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

231 08.09.13

232 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

233 08.09.13

234 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

235 08.09.13

236 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

237 08.09.13

238 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

239 08.09.13

240 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

241 08.09.13

242 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

243 08.09.13

244 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

245 08.09.13

246 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

247 08.09.13

248 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

249 08.09.13

250 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

251 08.09.13

252 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

253 08.09.13

254 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

255 08.09.13

256 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

257 08.09.13

258 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

259 08.09.13

260 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

261 08.09.13

262 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

263 08.09.13

264 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

265 08.09.13

266 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

267 08.09.13

268 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

269 08.09.13

270 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

271 08.09.13

272 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

273 08.09.13

274 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

275 08.09.13

276 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

277 08.09.13

278 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

279 08.09.13

280 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

281 08.09.13

282 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

283 08.09.13

284 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

285 08.09.13

286 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

287 08.09.13

288 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

289 08.09.13

290 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

291 08.09.13

292 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

293 08.09.13

294 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

295 08.09.13

296 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

297 08.09.13

298 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

299 08.09.13

300 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

301 08.09.13

302 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

303 08.09.13

304 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

305 08.09.13

306 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

307 08.09.13

308 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

309 08.09.13

310 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

311 08.09.13

312 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

313 08.09.13

314 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

315 08.09.13

316 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

317 08.09.13

318 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

319 08.09.13

320 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

321 08.09.13

322 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

323 08.09.13

324 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

325 08.09.13

326 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

327 08.09.13

328 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

329 08.09.13

330 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

331 08.09.13

332 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

333 08.09.13

334 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

335 08.09.13

336 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

337 08.09.13

338 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

339 08.09.13

340 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

341 08.09.13

342 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

343 08.09.13

344 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

345 08.09.13

346 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

347 08.09.13

348 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

349 08.09.13

350 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

351 08.09.13

352 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

353 08.09.13

354 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

355 08.09.13

356 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

357 08.09.13

358 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

359 08.09.13

360 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

361 08.09.13

362 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

363 08.09.13

364 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

365 08.09.13

366 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

367 08.09.13

368 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

369 08.09.13

370 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

371 08.09.13

372 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

373 08.09.13

374 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

375 08.09.13

376 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

377 08.09.13

378 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

379 08.09.13

380 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

381 08.09.13

382 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

383 08.09.13

384 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

385 08.09.13

386 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

387 08.09.13

388 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

389 08.09.13

390 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

391 08.09.13

392 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

393 08.09.13

394 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

395 08.09.13

396 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

397 08.09.13

398 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

399 08.09.13

400 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

401 08.09.13

402 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

403 08.09.13

404 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

405 08.09.13

406 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

407 08.09.13

408 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

409 08.09.13

410 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

411 08.09.13

412 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

413 08.09.13

414 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

415 08.09.13

416 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

417 08.09.13

418 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

419 08.09.13

420 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

421 08.09.13

422 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

423 08.09.13

424 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

425 08.09.13

426 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

427 08.09.13

428 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

429 08.09.13

430 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

431 08.09.13

432 Potpis i pečat primaoca
Signature et timbre du destinataire

Napokon, kada su sve radnje u skladu sa propisima obavljenje od svih učesnika u postupku, ovlašćeni carinski službenik će ovjerene i uredno popunjene primjerke JCI-a, tj. tranzitne deklaracije zajedno sa svim pratećim dokumentima (faktura, cmr – tovarni list, potvrda o prijeklu robe – eur 1, račun o prevozu, fitosanitarno rješenje i zapisnik o veterinarskom pregledu) razdvojiti pri čemu primjerke 1 i 2 deklaracije sa kopijama pratećih dokumenata uzima za sebe, primjerke 3 deklaracije predaje zastupniku – špediteru dok se primjerci 4 i 5 tranzitne deklaracije sa originalnim dokumentima u prilogu predaju prevozniku. Primjerci 4 i 5 tranzitne deklaracije uvijek prate robu.

Prevoznik je dužan da u zadanom roku (naznačenom u tranzitnoj deklaraciji) prijavi robu kod odredišne carinske ispostave. U koliko prevoznik ne prijavi robu u zadanom roku ili se uopšte ne prijavi kod odredišne CI u tom slučaju i prevoznik i zastupnik – špedicija učesnica u tom tranzitnom postupku postaju carinski prekršioci. Tada se protiv njih pokreće prekršajni postupak.

U koliko prevoznik nije u mogućnosti da prijavi robu u naznačenom roku iz nekih opravdanih razloga kao što su saobraćajna nezgoda, kvar na vozilu i sl, on o tome obavještava svog zastupnika, koji takođe u najkraćem roku obavještava najbližu CI kao i polaznu i odredišnu CI. U tim slučajevima zbog opravdanosti i pravilnog postupanja prekršajni postupak se ne pokreće od strane carinskih organa.

Kada prevoznik stigne u zadanom roku do odredišne carinske ispostave on će izvršiti prijavljivanje robe na način što će tranzitnu carinsku deklaraciju predati direktno carinskom službeniku ili svom zastupniku (špediteru) koji će to uraditi u mjesto njega. Nakon toga ovlašćeni carinski službenik prima tranzitnu deklaraciju i zavodi dokument u posebni kontrolnik namijenjen za pismenu evidenciju tranzitnih dokumenata. Pri tome tranzitna deklaracija dobija svoj prijemni broj. Taj broj se upisuje u rubrici A tranzitne deklaracije pored naziva i šifre prijemne carinske ispostave, što je u našem slučaju CI Zelenika (37044). Osim toga upisuje se i datum prijema kojim se potvrđuje da je roba primljena u zadanom roku. Carinski službenik ovjerava dokument pečatom te carinske ispostave potpisuje se i svoj potpis ovjerava službenim faksimilom. Nakon toga ovlašćeni carinski službenik će taj isti dokument pronaći u carinskom informacionom sistemu preko opcije “ tranzit „ i izvršiti će preuzimanje tog dokumenta (kroz aplikaciju „PR“). Na taj način polaznoj CI signalizirano je da je vozilo sa robom stiglo do odredišta u propisanom roku.

Zaključno sa ovom radnjom završava se tranzitni postupak i istovremeno se oslobađa bankarska garancija (instrument obezbjeđenja, koju je špedicija položila u konkretnom tranzitnom postupku).

Po završetku tranzitnog postupka roba se mora staviti u neki od mogućih carinskih postupaka. U našem slučaju uvoznik se odlučio da robu privremeno smjesti u carinsko skladište. Zastupnik uvoznika kod odredišne CI (CI Zelenika), špedicija Montenomax podnosi carinskom organu carinsku deklaraciju za postupak skladištenja robe na propisanom obrascu, tj. JCI koji u rubrici 1 sadrži numeričku oznaku broj 7. Broj 7 označava da se radi o carinskom postupku skladištenja robe.

Slika br. 13: Carinska deklaracija za postupak skladištenja robe, J7-189/2013

JEDINSTVENA CARINSKA ISPRAVA					A CARINARNICA ODREDIŠTA				
PRIMJERAK ZA C-CU UVOZNOG CARINJENJA	1 DEKLARACIJA				7				
	2 Nalaznik				CI Zelenika 37044				
	3 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				1145 / 1189/10.09.13				
	4 Utov. spec.				1145 / 1189/10.09.13				
	5 Nalaznik				6 Broj robe				
	7 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				02062097				
	8 Primac				9 Lice odgovorno za finansijsko poravnanje				
	10 Z. si/odr.				11 Z. trgovca /proiz.				
	12 Podaci o vrijednosti				13 ZPP				
	14 Podaci o robnoj vrijednosti				15 Z. otprem. izvoza				
16 Zemlja otprem. izvoza				17 Zem. odred./šif.					
18 Zemlja porijekla				19 Z. odred./šif.					
20 Uслови isporuke				21 Ident. i nac. aktivnog prevoznog sredstva koje prelaзи granicu					
22 Valuta i ukupan iznos iz faktura				23 Kurs, valuta					
24 Vrsta spolno tr. poslova				25 Vrsta saobr. na granici					
26 Unutrašnja vrsta saobraćaja				27 Mjesto utovara/istovara					
28 Finansijski i bankarski podaci				29 Carinska ispostava lstupe/Ulaza					
30 Mjesto robe				31 Oznake i brojevi - kontejner - broj i vrsta					
32 Naim. br.				33 Šifra robe					
34 Šifra zemlje por.				35 Bruto masa u kg					
36 Povlas-tica				37 POSTUPAK					
38 Neto masa u kg				39 Kvota					
40 Isprava/prilagodni dokument				41 Dopunska jedinica					
42 Cijena robe				43 M.V.					
44 Priložene isprave i dodatne informacije				45 Prilagodavanje					
46 Statistička vrijednost				47 Obračun dajbina					
48 Odloženo plaćanje				49 Identifikacija skladišta					
50 Glavni obveznik				51 Carinarnica tranzita (i zemlja)					
52 Garanci-ja koja ne važi za				53 Odredišna carinarnica (i zemlja)					
54 Mjesto i datum				55 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
56 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				57 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
58 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				59 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
60 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				61 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
62 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				63 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
64 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				65 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
66 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				67 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
68 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				69 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
69 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				70 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
70 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				71 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
71 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				72 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
72 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				73 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
73 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				74 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
74 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				75 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
75 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				76 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
76 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				77 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
77 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				78 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
78 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				79 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
79 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				80 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
80 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				81 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
81 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				82 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
82 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				83 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
83 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				84 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
84 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				85 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
85 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				86 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
86 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				87 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
87 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				88 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
88 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				89 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
89 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				90 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
90 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				91 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
91 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				92 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
92 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				93 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
93 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				94 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
94 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				95 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
95 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				96 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
96 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				97 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
97 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				98 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
98 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				99 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					
99 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta				100 Oznaka i broj - kontejner - broj i vrsta					

Izvor: CI Zelenika

7 POSTUPAK SKLADIŠTENJA ROBE

7.1 POJAM, VRSTE I TIPOVI SKLADIŠTA

7.1.1 POJAM I VRSTE SKLADIŠTA

Skladištenje robe datira iz vremena kada se javila potreba da se smjesti višak proizvoda namijenjenih razmjeni. Sa razvojem prekomorske i prekookeanske trgovine, u gradovima na Sredozemlju i u lukama na obali Atlantskog okeana pojavile su se tzv. *gradske trgovačke kuće* u kojima se iskrcavala roba sa dospjelih brodova. Velika Britanija se smatra postojbinom skladištenja robe. Kasnije, sa razvojem željezničkog i drumskog saobraćaja pojavila se potreba za skladištima i na kopnu, te tako nastaju i različite vrste skladišta, kao što su: javna skladišta, konsignaciona skladišta, slobodne carinske zone isl.

Carinsko skladište se sastoji od jedne ili više povezanih prostorija koje su ograđene, vidljivo označene i odvojene na odgovarajući način od ostalih prostorija i površina.¹⁹ Uvoznik ima pravo da uskladišti cjelokupnu količinu robe, ili samo jedan njen dio dok će se drugi njen dio staviti u neki od mogućih carinskih postupaka.

Držanje robe u carinskom skladištu nije vremenski ograničeno. Roba se u skladištu može premiještati, sortirati, pakovati, čistiti i sl, s tim da se održava u nepromijenjenom stanju, odnosno da se roba ne mijenja izgled niti njena svojstva. Svo vrijeme dok leži u carinskom skladištu, roba je pod carinskim nadzorom.

Roba se iz carinskog skladišta može staviti u slobodan promet, može se privremeno uvesti i može se ponovno izvesti. Dok se roba nalazi u carinskom skladištu ona ne podliježe trgovinskim mjerama niti naplati bilo kakvih dažbina, što predstavlja jednu od pogodnosti za uvoznike koji robu mogu uvozno ocariniti, odnosno staviti je u slobodan promet iz više puta, tj parcijalno, sve dok se ne ocarini cjelokupna količina.

Definicija skladišta prema Carinskom zakonu Crne Gore jeste da je carinsko skladište svako mjesto gdje se roba može smjestiti u skladu sa propisanim uslovima koje odobri carinarnica i koje je pod carinskim nadzorom.

Postupak carinskog skladištenja može se odobriti za smještaj u carinsko skladište:

- 1- Strane robe, koja tada ne podliježe uveznoj carini i trgovinskim mjerama
- 2- Domaće robe, namijenjene izvozu

Carinsko skladište može biti javno i privatno. Javno skladište je carinsko skladište u kome svako lice može skladištiti robu, dok je privatno skladište ono carinsko skladište namijenjeno skladištenju robe držaoca skladišta.

Držalac skladišta je lice kome je carinarnica odobrila da upravlja carinskim skladištem.²⁰

7.1.2 TIPOVI SKLADIŠTA

Prema Uredbi o sprovođenju carinskog zakona postoji nekoliko tipova skladišta²¹ i to:

- 1- **Tip A** – javno skladište u kojem je držalac skladišta odgovoran za obaveze koje su zakonski utvrđene (npr da se roba ne uzima ili ne premiješta bez carinskog nadzora itd)

¹⁹ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str.181.

²⁰ Carinski Zakon Crne Gore, Službeni list Crne Gore br. 62/2013, čl. 105 i čl. 106

²¹ Uredba o sprovođenju carinskog zakona Crne Gore, Službeni list Crne Gore br. 38/2008, čl.185.

- 2- **Tip B** – javno skladište gdje obaveze u vezi sa skladištenjem preuzima depozitar i odgovoran je za njihovo ispunjenje
- 3- **Tip C** – privatno skladište u kome je držalac skladišta vlasnik robe
- 4- **Tip D** – privatno skladište u kojem je držalac skladišta depozitar robe, a nije neophodno da je vlasnik robe, a u skladu sa odredbama čl 110 CZ-a
- 5- **Tip E** – privatno skladište kada je držalac carinskog skladišta depozitar robe, a nije neophodno da je vlasnik robe, na način koji dozvoljava skladištenje robe imaoca odobrenja u prostorijama skladišta iz člana 105 stav 3 Carinskog zakona

Kao primjer iz člana 105 stav 3 Carinskog zakona smatraju se oni slučajevi kada je potreban poseban prostor radi posebnih uslova za skladištenje pojedinih vrsta robe, ili ako je to potrebno radi zauzetosti odobrenih prostorija carinskog skladišta.

- 6- **Tip F** – javno carinsko skladište čiji je držalac Carinski organ

Slika br. 14: Javno carinsko skladište tipa A

Izvor: [www. Titigroup.com](http://www.Titigroup.com)

7.2 DRŽALAC I KORISNIK SKLADIŠTA I UGOVOR O SKLADIŠTENJU

Držalac skladišta (skladištar) je lice kome je carinarnica odobrila da upravlja carinskim skladištem.

Korisnik skladišta (ostavodavac) je lice koje je prema carinskoj deklaraciji dužno da robu smjesti u postupak carinskog skladištenja, ili je to lice na koje su ta prava i obaveze prenijete.

Ugovor o skladištenju je posebna vrsta ugovora između držaoca i korisnika skladišta, kod koga se skladištar obavezuje da primi i čuva robu, da preduzima potrebne mjere radi očuvanja robe u određenom stanju, te da je preda korisniku skladišta na njegov zahtjev, ili na zahtjev ovlašćenog lica. Korisnik skladišta se obavezuje da za tu uslugu držaocu skladišta plati određenu naknadu.

Ugovori o skladištenju su obično formularni, jer skladištar, obično ima unaprijed pripremljene formularne ugovore, budući da se skladištenjem robe bavi u vidu zanimanja i u cilju ostvarivanja zarade.

Postupak carinskog skladištenja robe okončava se na dva načina:

- 1- Podnošenjem deklaracije za stavljanje robe u slobodan promet
- 2- Podnošenjem deklaracije za izvoz, kada je u pitanju domaća roba, odnosno podnošenjem deklaracije za ponovni izvoz, kada je u pitanju strana roba.²²

Nakon kraćeg zadržavanja robe u carinskom skladištu uvoznik je odlučio da cjelokupnu količinu robe uvezno ocarini, na način što će preko svog zastupnika podnijeti carinskom organu deklaraciju za carinski postupak stavljanja robe u slobodan promet.

Podnošenjem ove deklaracije okončava se carinski postupak skladištenja robe.

8 CARINJENJE

Carinjenje robe predstavlja najvažniji dio carinskog postupka kojim se postiže cilj spoljnotrgovinskog prometa, odnosno obezbjeđuje osnovna namjena uvoza i izvoza robe.

Postupak uvoznog carinjenja odvija se u nekoliko faza, i to:

- 1 – Prijavljivanje robe, odnosno prijem JCI i drugih propisanih isprava
- 2 – Utvrđivanje carinske vrijednosti, odnosno svrstavanje robe prema Carinskoj tarifi i utvrđivanje stope carine i drugih uvoznih dažbina
- 3 – Pregled robe
- 4 – Obračun i naplata carinskog duga

8.1 PRIJAVLJIVANJE ROBE – PRIJEM JCI

Dakle, kao što smo već ranije naglasili, sva roba koja se unosi u carinsko područje i iznosi iz carinskog područja treba da bude prijavljeno nadležnoj carinarnici, tj. Nadležnoj carinskoj ispostavi.

Takođe, sva roba koja podliježe carinskom postupku treba da bude obuhvaćena carinskom deklaracijom za taj postupak. Prijavljivanje robe vrši se putem jedinstvene carinse isprave (JCI), kao carinske deklaracije koja se koristi u svim carinskim postupcima.²³

Tako i u našem konkretnom slučaju, zastupnik uvoznika špedicija Montenomax podnosi carinskom organu carinsku deklaraciju za stavljanje robe u slobodan promet na propisanom obrascu odnosno jedinstvenoj carinskoj ispravi koja u rubrici 1 deklaracije sadrži numeričku oznaku, broj 4, koja označava da se radi o tom pomenutom postupku.

Saglasno članu 69 carinskog zakona deklaracija se podnosi u pisanoj formi i istovremeno i elektronskim putem preko carinskog informacionog sistema (CIS-a).

²² Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str. 183 i 184.

²³ Ibid str.161

**Slika br. 15: Carinska deklaracija za postupak stavljanje robe u slobodan promet
J4-3225 /2013**

JEDINSTVENA CARINSKA ISPRAVA					1 DEKLARACIJA		A CARINARNICA ODREDIŠTA	
PRIMERAK ZA C-CU UVOZNOG CARINJENJA	6. PANELO D.O.O. M.B. 688 ul. Cara Dušana br.23 36000 Kraljevo		4. 1		CI Zelenika 37044		1040/3225/11.09.13	
	8. Primalac REBRACOMMERCE DOO Radnička 10 85340 Herceg Novi		9. Lice odgovorno za finansijsko poravnanje		10. Z. si/odr.		11. Z. trgovca/proiz.	
	14. Podnosilac isprave MONTENOMAKS C & L Herceg Novi, Zelenika bb ZA REBRACOMMERCE DOO		15. Zemlja otpreme/izvoza SRBIJA		16. Zemlja porijekla 688/SRBIJA		17. Zem. odred./šif.	
	18. Ident. i nac. prevoznog sredstva u odlasku/prispjeću BG287ZD/AC323BG / 688 / 688		19. Kon. 0		20. Uslovi isporuke EXW Kraljevo		21. Ident. i nac. aktivnog prevoznog sredstva koje prelazi granicu	
	25. Vrsta saobr. na granici		26. Unutrašnja vrsta saobraćaja		27. Mjesto utovara/istovara		28. Finansijski i bankarski podaci	
	29. Carinska ispostava lstopa/Ulaza 38075		30. Mjesto robe REBRACOMMERC		31. Pandovanje i naimenovanje robe		32. Naim. br.	
	33. Sifra robe 2309909600 KG		34. Sifra zemlje por. 688		35. Bruto masa u kg 25.000,00		36. Povlas-tica	
	37. POSTUPAK 40 71		38. Neto masa u kg 25.000,00		39. Kvota		40. Isprava/prethodni dokument 37044/7/000189/2013/1/25.000,00	
	41. Dopunska jedinica 25.000,00		42. Cijena robe 6.236,00		43. M.V.		44. Priključne isprave i dodatne informacije	
	45. Prilagodavanje		46. Statistička vrijednost 6.236,00		47. Obracun dazbina		48. Odloženo plaćanje	
49. Identifikacija skladišta 37044/A/00014		50. Glavni obveznik M.B.		51. Carinarnica tranzita (i zemlja)		52. Garanci-ja koja ne važi za		
53. Odredišna carinarnica (i zemlja)		54. Mjesto i datum		55. Potpis		56. Potpis		
57. Potpis		58. Potpis		59. Potpis		60. Potpis		
61. Potpis		62. Potpis		63. Potpis		64. Potpis		
65. Potpis		66. Potpis		67. Potpis		68. Potpis		
69. Potpis		70. Potpis		71. Potpis		72. Potpis		
73. Potpis		74. Potpis		75. Potpis		76. Potpis		
77. Potpis		78. Potpis		79. Potpis		80. Potpis		
81. Potpis		82. Potpis		83. Potpis		84. Potpis		
85. Potpis		86. Potpis		87. Potpis		88. Potpis		
89. Potpis		90. Potpis		91. Potpis		92. Potpis		
93. Potpis		94. Potpis		95. Potpis		96. Potpis		
97. Potpis		98. Potpis		99. Potpis		100. Potpis		

D KONTROLA POLAZNE CARINARNICE

Rezultat:
Stavljene plombe: Broj:
Identitet:
Rok (datum):
Potpis:
11.09.2013

RAĐOVIT RADOVAN

UPRAVA CARINA

37044

PODGORICA

Stampa "Ljetopis" d.o.o. po odobrenju Uprave carina CP br. D-8395/1

DANILOVGRAD

Zelenika, 11.09.2013

Potpis i ime podnosioca isprave

MONTENOMAKS PODGORICA

MONTENOMAKS PODGORICA

162

Izvor: Carinska ispostava Zelenika

Prilikom prijema carinske deklaracije u pisanoj formi carinski organ vodi računa o tome da li su carinska deklaracija i druge isprave koje se uz nju prilažu pravilno i uredno popunjene, da li sadrži sve podatke neophodne za primjenu propisa, da li su uz nju priložena sva dokumenta koja se zahtijevaju radi primjene propisa kojima je regulisan carinski postupak za koji se roba prijavljuje, kao i da li su te isprave izdali nadležni organi i da li se ti podaci koji te isprave sadrže podudaraju sa podacima unijetim u deklaraciju. Ukoliko je carinska deklaracija pravilno i uredno popunjena i sadrži sve neophodne podatke i ako su uz deklaraciju priložena sva potrebna dokumenta za primjenu zahtijevanog postupka, nadležni carinski službenik će registrovati deklaraciju u carinsko informacionom sistemu pri čemu ta deklaracija dobija svoj identifikacioni broj, koji nakon toga upisuje u rubriku „A“ carinske deklaracije.

U konkretnom slučaju zastupnik, špediter je podnio deklaraciju sa svim potrebnim dokumentima neophodnim za okončanje zahtijevanog postupka, a to su:

- Faktura
- Uvjerenje o porijeklu robe (EUR 1)
- Tovarni list (CMR)
- Račun za prevoz
- Fitosanitarno rješenje
- Veterinarsko rješenje
- Kopija izvozne carinske deklaracije
- Kopija JCI – a prethodnog carinskog postupka (skladištenje)

Naglašavam da prijem carinske deklaracije prilikom postupka carinjenja obavljaju isključivo ovlašteni carinski službenici, odnosno carinski inspektori.

Druga faza u postupku uvoznog carinjenja je najzahtjevnija faza koja iziskuje poznavanje materije i ponavljanje velikog broja propisa kao i njihovu primjenu, uz veliku odgovornost ovlašćenog carinskog službenika tj. carinskog inspektora. Naime, druga faza zahtijeva poznavanje carinske tarife kao i načina utvrđivanja carinske vrijednosti robe kako bi se mogla utvrditi carinska osnovica, i u daljem postupku i poreska osnovica, što u krajnjoj liniji rezultira pravilnim obračunom svim uvoznih dažbina, kao i naplatom istih.

8.2 UTVRĐIVANJE CARINSKE VRIJEDNOSTI I SVRSTAVANJE ROBE PREMA CARINSKOJ TARIFI

8.2.1 CARINSKA VRIJEDNOST ROBE

Carinska vrijednost robe utvrđuje se radi primjene stopa carine iz carinske tarife i obračuna uvoznih dažbina, kao i radi primjene mjera trgovinske politike saglasno važećim spoljnotrgovinskim propisima.

Carinska vrijednost uvezene robe shodno članu 30 Carinskog zakona jeste njena **transakcija vrijednost**, odnosno stvarno plaćena cijena ili cijena koju treba platiti za robu koja se prodaje radi izvoza u Crnu Goru uz troškove koje snosi kupac a nisu uključeni u cijenu robe (npr. troškovi prevoza, osiguranja, provizija, posredovanja, itd).

Postoji više metoda za utvrđivanje carinske vrijednosti robe i to:

- 1) Na osnovu ugovorene cijene, odnosno transakcijske (fakturne vrijednosti)
- 2) Na osnovu ugovorene cijene istovjetne robe
- 3) Na osnovu ugovorene cijene slične robe
- 4) Na osnovu cijene po jedinici mjere (deduktivni metod)
- 5) Na osnovu obračunate vrijednosti
- 6) Na osnovu raspoloživih podataka (internet, katalogi isl)²⁴

²⁴ Ibid str.49 i 50.

Za utvrđivanje carinske vrijednosti u praksi se najviše koristi prvi metod odnosno utvrđivanje carinske vrijednosti robe na osnovu transakcijske odnosno fakturane vrijednosti. Dakle, iznos vrijednosti iz fakture predstavlja najznačajniji element prilikom utvrđivanja carinske vrijednosti, odnosno carinske osnovice za obračun carinskog duga.

8.2.1.1 FAKTURA

Faktura u širem smislu spada u grupu robnih dokumenata, a u užem smislu u grupu trgovačkih dokumenata.

Osim fakture u ovu grupu dokumenata ubrajaju se i:

- Proforma faktura
- Specifikacija robe
- Lista pakovanja
- Potvrda o primopredaji robe²⁵

Slika br. 16: Faktura, prilog uz carinsku deklaraciju J4-3225/2013

Pantelić
Tradicija iz oraš Srbije

RACUN - OTPREMNICA 2461

"REBRA COMMERCE" d.o.o.
PIB: 02062097
85348 MELJINE, HERCEGOVI
Radnicka 10

Mesto izdavanja rac. KRALJEVO Datum prometa dobara, 09/09/2013
Datum izdavanja rac. 09/09/2013 Valuta: 09/09/2013
Mesto otpreme: MELJINE, HERCEGOVI Prevoz: MARKOVIĆ MILOŠAV BG 287 BG/AC 323 BG

ARTIKAL	OPIS DOBARA	J.M.	KOLICINA	C B W A	VREDNOST	SY	STOPA	RABAT
1018	ZMK168 P.E.S.M.za nosilje 40/1	tn	21,000	249,00	5.209,00	8	8,00	
1411	ZMK-158 PASH za nosilje 15/10/1	tn	4,000	257,00	1.028,00	8	8,00	
Vrednost dobara					25,000	6.236,00		
S A U P L A T U						6.236,00		

3067 09.09.13
JOURNAL 08
J4-3225/11.09.2013
UPRAVA CARINA
BEOGRAD
MELJINE

MODELI PLACANJA JE : 97-46 15/42461 PLACANJE JE BEZGOTOVINSKI
U SLUCAJU NEPLACANJA PLACANJE SARACUNAVAMO ZATEZNU KAMATU NAŠE POSLOVNE BANKE
RACUN JE RADJEN NA RACUNARU I POMOZAN JE BES PEKATA I POTPISA
OSLOBODJENO POV-a U SKLADU SA CL. 24 TACKA 2 TAKODNA O POV-a
PARITET ERM KRALJEVO.
VREDNOSTI I CENE SU IZRAZANI U EURIMA. PLACANJE JE BEZGOTOVINSKI.
NAVEDENI PROIZVODI SU STOKA HRANA DOMACNO POREKLA.

Fakturisan, Dobra izdano, Prevoz izvršio, Dobra i racun primio.

Pantelić d.o.o. Cara Dušana 23, Kraljevo, tel: 036 5862 053, 5862 194, 313 890, faks: 036 317 590
PIB: 103945112, mat.br. 20056657, t.s.: 205-96401-42, 170-17319-49, 245-17329-39, 220-63271-11
www.pantelic.rs

Izvor: CI Zelenika

²⁵ Marković M., Spoljontrgovinsko poslovanje, Beograd, 2006. Str. 243.

8.2.1.2 ELEMENTI FAKTURE

Faktura je osnovni dokument koji prodavac ispostavlja kupcu za isporučenu robu. Njena forma nije propisana međutim ona mora da sadrži određene bitne podatke kako bi faktura bila formalno pravno ispravna.

Osnovni podaci, tj **bitni elementi** fakture su:

- Naziv (ime), sjedište (adresa) prodavca
- Naziv (ime), sjedište (adresa) kupca
- Broj i datum ispostavljanja fakture
- Naziv robe
- Količina robe i jedinica mjere
- Ukupna vrijednost fakturisanе robe
- Paritet (uslovi isporuke)
- Broj koleta i njihove oznake (signatura)
- Ovjera prodavca

Pored navedenih podataka u fakturi se često pojavljuju i neki drugi podaci kao što su uslovi i način plaćanja, broj ugovora, broj izdatih faktura, vrsta i troškovi ambalaže, vrsta i oznake prevoznog sredstva kojim je roba opremljena, kao i niz drugih dodatnih i odbitnih stavki.

8.2.1.3 CARINSKA OSNOVICA

Elementi iz fakture predstavljaju najbitnije elemente za utvrđivanje carinske osnovice. Osnovni elementi koji čine carinsku osnovicu su:

- 1- Faktorna vrijednost
- 2- Troškovi prevoza i ostali troškovi u vezi sa dopremom robe
- 3- Troškovi osiguranja robe
- 4- Ostali troškovi, dažbine, takse koji terete robu van carinskog područja

Drugim riječima najvažniji podaci iz fakture sa stanovišta carinjenja robe, odnosno određivanja carinske osnovice su cijena robe (pojedinačna i ukupna), količina robe izražena u jedinici mjere (kilogram, komad, litar, m², m³), vrsta robe i troškovi (prevoza, osiguranja) koji su obuhvaćeni iskazanim paritetom²⁶

Paritet ili transportna klauzula je bitan element fakture, a odnosi se na uslove isporuke robe.

8.2.1.4 TRANSPORTNE KLAUZULE-INCOTERMS

Uslovi isporuke regulisani su međunarodnim transportnim klazulama. Međunarodne transportne klauzule predstavljaju posebne trgovačke termine koje regulišu niz pitanja koje se odnose na ugovor o međunarodnoj prodaji robe, kao i na ugovore o prevozu robe.

Istima se regulišu pitanja koja se odnose na mjesto isporuke robe, momenat prelaska rizika sa prodavca na kupca, plaćanje prevoznine i drugih troškova prevoza, pitanja osiguranja robe u prevozu itd.

Dakle, one utvrđuju odnose između prodavca i kupca i pojednostavljaju postupak u vezi sa zaključenjem ugovora o međunarodnoj prodaji robe.

Transportne klauzule je sačinila Međunarodna trgovinska komora u Parizu 1936 godine. Ta pravila su poznata pod nazivom **INCOTERMS (International Comertial Terms)**.

Ova pravila su više puta mijenjana i to: 1953, 1967, 1980, 1990, 2000 godine. Posljednja izmjena je bila 2010 godine i ta pravila su i danas na snazi.

Pariteti isporuke grupisani su 4 različite kategorije:

- Prvu grupu čine paritet „**E**“ (franco fabrika) – roba se stavlja na raspolaganju kupcu u prostorijama prodavca

²⁶ Bogićević T., Carinska tarifa, Beograd, 2002. Str. 249 i 250.

- Drugu grupu čine pariteti „ **F** “ – prodavac je dužan da isporuči robu prevozniku koga je odredio kupac
- Treću grupu čine pariteti „ **C** “ – prodavac robe treba da ugovori prevoz robe ali bez preuzimanja rizika za gubitak ili oštećena robe i dodatnih troškova zbog onoga što se dogodi nakon utovara ili otpreme
- U četvrtu grupu spadaju pariteti grupe „ **D** “ – prodavac snosi sve troškove i rizike dok ne dopreme robu u zemlju odredišta.²⁷

Pariteti isporuke su obično naznačeni na fakturi, ili kupoprodajnom ugovoru, (ili nekoj drugoj ispravi) i izuzetno su značajni za utvrđivanje carinske vrijednosti robe, odnosno obračunu uvoznih dažbina obzirom da nam paritet govori o tome da li su troškovi prevoza, osiguranja, manipulacija robom i slično uračunati u plaćenu cijenu za tu robu, na cijenu koju treba platiti ili iste treba dodati iskazanoj vrijednosti robe radi utvrđivanja carinske osnovice.

INCOTERSOM 2000 propisano je 13 termina, dok je INCOTERSOM 2010 propisano 11 termina. Svaki termin definisan je skraćenicom od tri slova. Promjene su se desile u grupi „ D „ i to na način što su brisani pariteti DDU, DAF, DES, i DEQ, a dodoati su novi pariteti i to DAT (delivery at terminal) i DAP (delivery at place).

Nova podjela pariteta izvršena je i po vrsti transporta i to:

- 1- Bilo koji oblik transporta
 - EXW – franco fabrika
 - FCA – franco prevoznik
 - CPT.– vozarina plaćena do ...
 - CIP.– vozarina i osiguranje plaćeni do...
 - DAT – isporučeno terminal...
 - DAP – isporučeno na mjesto...
 - DDP – isporučeno, ocarinjeno
- 2- Pomorski i unutrašnji plovni transport
 - FAS – franko uz bok broda
 - FOB – franko brod
 - CFR – cijena sa vozarinom
 - CIF – cijena sa osiguranjem i vozarinom

Incotersom 2010 paritet DAT zamijenio je paritete DES i DEQ, dok je paritet DAP zamijenio paritete DAF i DDU.²⁸

U našem slučaju iskazani paritet na fakturi je EXW- Kraljevo, što znači da cijena prevoza nije sadržana u cijenu robe već je posebno iskazana putem računa za prevoz koji je zajedno sa fakturom i ostalom dokumentacijom priložen uz carinsku deklaraciju za postupak stavljanja robe u slobodan promet. Taj iznos (600,00 eura) će biti dodan fakturnoj cijeni robe prilikom određivanja carinske osnovice.

²⁷ Stanković M., Stanković S., Špeditersko poslovanje, FMS,Tivat 2009. Str. 217 i 218.

²⁸ Obavještenje (raspis) UCCG, tema: INCOTERMS 2010, D- 890/1, Podgorica, 24.01. 2011.

Slika br. 17: Račun za prevoz, prilog uz carinsku deklaraciju J4-3225 /2013

NAZIV / IME IZDAVAOCA: REBRACOMMERC
 Sjedište (prebivalište): SRBIJA Mjesto: HNOSI
 PIB: _____ Datum: 10.09 20 13 god.

RAČUN Br. 201/2013
REBRACOMMERC DOO
 PIB: 02062097 HNOSI / MNE

Red. broj	VRSTA PROIZVODA - USLUGA	Jed. mjere	Količina	Prodajna cijena sa PDV	Vrijednost sa PDV
1.	TRGOVINI TRANSPORTA NA RELACIJI KRAJEVO HNOSI KAMION: B4 287 20 / AC 323 BG CUR: 0610032				600,00 € / 600,00 €
JEDINICA: JESTIVOSTIMA EVRA 1 00 / 100					

34 / 3225 / 11.09.2013

(Stamp: HNOSI, SRBIJA)

(Stamp: "REBRACOMMERC" VOZAC: BG-901 780 14-14-BG MILOSAV MARKOVIC JMBG: 2305066783713 LK: 53981 SUP GUČA)

Izdao: _____ Ovjerio: _____

Izvor: CI Zelenika

8.2.1.5 PARITET EXW (franco fabrika, naznačeno mjesto)

Ova klauzula označava da prodavac izvršava svoju obavezu isporuke robe kada je robu stavio na raspolaganju kupcu u svojoj fabrici, radionici, skladištu, prodajnom objektu i sl.

Po ovoj klauzuli prodavac nije odgovoran za utovar robe u vozilo koje obezbjeđuje kupac, kao ni za carinjenje robe u izvozu. Prema ovoj klauzuli kupac snosi sve troškove i

rizike koji uključuje preuzimanje robe iz prodavčevih prostorija do željenog odredišta. Prema tome, ovaj paritet predstavlja minimalnu obavezu za prodavca.²⁹

Ovlašćeni carinski službenik – carinski inspektor koji je primio carinsku deklaraciju nije u obavezi da prihvati iznos iz fakture prilikom utvrđivanja vrijednosti robe, odnosno carinske osnovice za obračun carinskog duga. Carinski inspektor neće prihvatiti iznos iz fakture u koliko posumnja da je taj iznos umanjen, odnosno da faktura nije vjerodostojna.

Carinska vrijednost će se odrediti na osnovu nekih od metoda za utvrđivanje carinske vrijednosti robe odnosno carinski inspektor će izvršiti uvećanje carinske vrijednosti odnosno, carinske osnovice, a samim tim i carinskog duga. U drugom slučaju, i ako je posumnjao na nevjerodostojnost fakture, carinski inspektor prihvata fakturnu vrijednost stim da spornu fakturu šalje u Upravu carina na provjeru. Sporna faktura se šalje u Upravu carina radi provjere. Provjera se vrši preko Trgovinske komore naše zemlje i Trgovinske komore zemlje izvoznice. U koliko se nakon provjere ustanovi da je iznos na fakturi umanjen, odnosno da faktura nije vjerodostojna, izvršit će se naknadna naplata uz pokretanje prekršajnog postupka kako za uvoznika tako i za njegovog zastupnika (špediciju).

U našem slučaju carinski inspektor nije primijetio bilo kakve elemente koje bi mu izazvale sumnju u vjerodostojnost fakture, te je prihvatio iskazanu vrijednost kao osnov za utvrđivanje carinske osnovice i obračun carinskog duga. Konkretno fakturna vrijednost robe iznosi 6236,00 eura i taj se iznos unosi u rubriku 22 carinske deklaracije.

Kako su troškovi prevoza posebno iskazani, odnosno nijesu iskazani kroz cijenu robe (paritet EXW), taj iznos će se dodati fakturnoj vrijednosti i na taj način će se utvrditi carinska osnovica koja se unosi u rubriku 47 carinske deklaracije. Taj prevoz u konkretnom slučaju iznosi 600 eura, a samim tim utvrđena je carinska osnovica i ona iznosi 6836,00 eura.

Da bi se odredio iznos carine prilikom obračuna carinskog duga potrebno je utvrditi carinsku stopu. Stopa carine se utvrđuje na osnovu carinske tarife.

8.2.2 CARINSKA TARIFA

Carinska tarifa u Crnoj Gori je regulisana na osnovu Zakona o carinskoj tarifi. Riječ „**tarifa**” je arapskog porijekla i znači cjenovnik.

Carinska tarifa je propisom utvrđen sistematizovan spisak roba koja podliježe naplati carine, sa naznačenim carinskim stopama. To je carinska tarifa u užem smislu a u širem smislu carinska tarifa obuhvata navedeni spisak sa naznačenim carinskim stopama za pojedinu robu obuhvaćenu spiskom, ali i odredbe o načinu utvrđivanja carinske osnovice, o oslobođenjima od plaćanja carine, odredbe o fleksibilnim carinskim instrumentima (preferencijali isl), kao i sve druge odredbe vezane za naplatu carine.

Prema tome, carinska tarifa u širem smislu sastoji se iz dva dijela, pri čemu prvi dio čini popis robe sa naznačenim carinskim stopama i drugi dio koji sadrži normativne odredbe značajne za naplatu carine.

Carinska tarifa u užem smislu sastoji se od:

- 1- Tarifnih oznaka
- 2- Naimenovanja robe
- 3- Stopa carine³⁰

Tarifne oznake predstavljaju znakove za obilježavanje pojedinih vrsta roba navedenih u spisku i služe za njihovo lakše pronalaženje. Svaki iskazani proizvod, ili grupa proizvoda u spisku ima svoju tarifnu oznaku. Tarifne oznake mogu se sastojati od arapskih ili rimskih cifara ili slovničkih oznaka.

²⁹ Stanković M., Stanković S., Špeditersko poslovanje, FMS, Tivat 2009. Str. 221.

³⁰ Bogićević T., Carinska tarifa, Beograd, 2002. Str. 21.

Naimenovanje robe predstavlja tekstualnu definiciju robe, proizvoda ili grupe proizvoda koji se svrstavaju u jedan tarifni broj, podbroj ili poziciju kojim je pridružen jedan tarifni broj ili jedna tarifna oznaka. Naimenovanje u carinskoj tarifi može biti posebno i opšte.

Posebno naimenovanje jeste ono koje odgovara uobičajenom ili trgovačkom nazivu jedne vrste robe. U takvim slučajevima naimenovanje robe po carinskoj tarifi se podudara sa trgovačkim nazivima robe (npr putnički automobili).

Opšte naimenovanje po carinskoj tarifi se ne podudara sa uobičajenim odnosno trgovačkim nazivima za pojedine proizvode. Opšta naimenovanja, po pravilu obuhvataju više vrsta slične robe ili više grupa srodnih proizvoda, koji nisu pojedinačno pomenuti u carinskoj tarifi (npr ostali proizvodi od drveta, ostale mašine za obradu metala skidanje strugotine itd).

Carinska stopa je brojčano izražena visina carine koja se naplaćuje za jednu vrstu robe i ona se u carinskoj tarifi može pojaviti u vidu procenta (ako se carina naplaćuje po vrijednosti robe- *ad valorem*), ili u određenom fiksnom novčanom iznosu (ukoliko se carina naplaćuje po jedinici mjere robe- *specifična carina*) Stope carine u našoj carinskoj tarifi propisane su u rasponu od 1% do najviše 30%.³¹

Slika br. 18: Carinska tarifa

Strana 23 - Broj 78

SLUŽBENI LIST CRNE GORE

19. decembar 2008

GLAVA 3

RIBE, LJUSKARI, MEKUŠCI I OSTALI VODENI BESKIČMENJACI

Napomene:

1. Ova Glava ne obuhvata:

(a) sisare iz tar. broja 0106;

(b) meso od sisara iz tar. broja 0106 (tar. broja 0208 ili 0210);

(c) ribe (uključujući njihove džigerice i ikru), ljuskare, mekušce i ostale vodene beskičmenjake, mrtve i neupotrebive za ljudsku ishranu ili zbog njihove vrste ili zbog stanja u kome su (Glava 5); brašno, griz i pelete od riba, ljuskara, mekušaca i ostalih vodenih beskičmenjaka, neupotrebive za ljudsku ishranu (tar. broj 2301);

(d) kavijar i zamjene kavijara pripremljene od ribljih jaja (tar. broj 1604).

2. U ovoj Glavi pod pojmom "peleti" podrazumijevaju se proizvodi koji su aglomerisani ili direktno kompresijom ili dodavanjem male količine vezivnog sredstva.

3

Tarifna oznaka	Naimenovanje	Jedinica mjere	Stopa	Međunarodni ugovori
0301	Ribe, žive:			
0301 10	- Ukrasne ribe:			
0301 10 10	-- Slatkovodne ribe		0	
0301 10 90	-- Morske ribe		0	
	- Ostale ribe, žive:			
	-- Pastrmke (<i>Salmo trutta</i> , <i>Oncorhynchus mykiss</i> , <i>Oncorhynchus clarki</i> , <i>Oncorhynchus aguabonita</i> , <i>Oncorhynchus gilae</i> , <i>Oncorhynchus apache</i> i <i>Oncorhynchus chrysogaster</i>):			
0301 91	---			
0301 91 10	-- Vrstne <i>Oncorhynchus apache</i> i <i>Oncorhynchus chrysogaster</i>		30	BA-0; HR-20; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0; EU*
0301 91 90	---		30	BA-0; HR-20; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0; EU*
0301 92 00	-- Jegulje (<i>Anguilla</i> spp.)		10	BA-0; HR-0; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0
0301 93 00	-- Šaran(krap):			
0301 93 00 10	---		5	AL-0; BA-0; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0
0301 93 00 90	---		30	BA-0; HR-20; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0
0301 94 00	-- Tuna plavoperka (<i>Thunnus thynnus</i>)		30	
0301 95 00	-- Tuna plavoperka s južnih mora (<i>Thunnus maccoyii</i>)		30	
0301 99	-- Ostale:			
	-- Slatkovodne ribe:			

	---- Lososi pacifički (<i>Oncorhynchus nerka</i> , <i>Oncorhynchus gorbusha</i> , <i>Oncorhynchus keta</i> , <i>Oncorhynchus tshawytscha</i> , <i>Oncorhynchus kisutch</i> , <i>Oncorhynchus masou</i> i <i>Oncorhynchus rhodurus</i>), lososi atlantski (<i>Salmo salar</i>) i lososi dunavski (mladica) (<i>Hucho Hucho</i>)		5	AL-0; BA-0; HR-0; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0
0301 99 11	---			
0301 99 19	----		10	AL-0; BA-0; HR-0; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0
0301 99 80	-- Morske ribe		5	AL-0; BA-0; HR-0; MK-0; MD-0; RS-0; RU-0; UN-0; EU*

* - vidjeti Prilog

23

* - vidjeti Prilog

23

Izvor: Zakon o carinskoj tarifi Crne Gore

³¹ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str.59.

8.2.2.1 HARMONIZOVANA NOMENKLATURA

Harmonizovani sistem sastoji se od jedinstvenog seta tarifnih brojeva i podbrojeva, koji zajedno sa Osnovnim pravilima za primjenjivanje Harmonizovanog sistema i napomenama uz odjeljke, glave i tarifne podbrojeve predstavlja osnov za sistematično i jednoobrazno svrstavanje sve robe koja je predmet međunarodne trgovinske razmjene.

Harmonizovani sistem predstavlja jednu višenamjensku nomenklaturu nastalu kao potrebu zbog otklanjanja teškoća u međunarodnim razmjenama zbog postojanja više različitih nomenklatura. Tako je 1983. godine Savjet za carinsku saradnju u saradnji sa više međunarodnih organizacija izradio jedinstvenu harmonizovanu nomenklaturu koja je počela da se primjenjuje 1988. godine.

Carinsku tarifu čini nomenklatura roba i stope carine, propisane za pojedine robe utvrđene u toj nomenklaturi.

Carinska tarifa Crne Gore izvedena je iz Harmonizovanog sistema i usklađena sa Kombinovanim nomenklaturom Evropske Unije. Prvih 6 cifara preuzete su iz Harmonizovanog sistema, 7. i 8. Cifra preuzete su iz Kombinovane nomenklature EU, dok 9. i 10. Cifra označavaju naše autonomne tarifne podbrojeve.

Pod nomenklaturom, u smislu Zakona o carinskoj tarifi podrazumijevaju se:

1 – naimenovanja odjeljaka, glava, razdjela tarifnih brojeva i tarifnih podbrojeva sa njihovim numeričkim oznakama

2 – napomene uz odjeljke i glave, napomene za tarifne podbrojeve i dodatne napomene

3 – osnovna pravila za primjenjivanje carinske tarife

Sva roba u Harmonizovanoj nomenklaturi svrstana je u 21 odjeljak, 97 glava i 1241 tarifni broj.

Odjeljci u tarifi su označeni sa rimskim brojevima od I do XXI. Proizvodi u odjeljcima od I do V grupisani su uglavnom po principu porijekla robe, a u odjeljcima od VI do XXI prema ekonomskoj namjeni.

Glave u tarifi su označene sa arapskim brojevima od broja 1 do broja 97. U upotrebi je 96 glava tarife, dok je 77. glava prazna i ostala je rezervisana za buduće potrebe klasifikacije. Prve 24 glave odnose se na poljoprivredne proizvode, dok se ostale odnose na industrijske proizvode.

Razdjeli su takođe označeni rimskim brojevima

Tarifni broj predstavlja naimenovanje robe, koje obuhvata jedan ili više proizvoda a označen je četvorocifrenim arapskim brojevima. Prve dvije cifre tarifnog broja označavaju glavu kojoj tarifni broj pripada, a druge dvije cifre redni broj dosiđnog tarifnog broja u toj glavi.

Tarifni podbroj predstavlja naimenovanje robe koji obuhvata jedan proizvod ili više proizvoda, a označen je numeričkom oznakom sa najmanje šest cifara.

Tarifni međupodbroj predstavlja naimenovanje robe koje obuhvata jedan proizvod ili više proizvoda i nije označen numeričkom oznakom.

Tarifna oznaka predstavljaju numeričke oznake kojima su označeni tarifni brojevi i tarifni podbrojevi a označen je sa osam ili deset cifara.

Tarifni stav obuhvata:

- tarifnu oznaku sa osam ili deset cifara;
- naimenovanje tarifnog podbroja;
- jedinicu mjere;
- stopu carine, odnosno iznos carine po jedinici mjere propisanu za robu iz tog tarifnog podbroja;
- stopu carine propisanu međunarodnim ugovorima.

8.2.2.2 GRUPISANJE PROIZVODA U NOMENKLATURI

Proizvodi u nomenklaturi su grupisani prema određenim principima i to:

- porijeklo proizvoda (npr. životinjsko, biljno, mineralno, prirodno, vještačko, itd.)
- vrsta materijala od kojeg je proizvod izrađen (npr. papir, drvo, tekstil, guma, metal, nemetal, itd.)
- stepen obrade proizvoda (npr. sirovine, poluproizvodi i gotovi proizvodi)
- privredna djelatnost (npr. poljoprivreda, rudarstvo, industrija, zanatstvo, itd.)
- namjena proizvoda (npr. reprodukcioni materijal, investicione opreme, široka potrošnja)
- posebni značaj proizvoda (npr. umjetnine, starine, kolekcije, antikviteti, itd.)³²

U našem konkretnom slučaju tarifna oznaka predmetne robe je 2309909600, dok naimenovanje robe glasi „preparati koji se upotrebljavaju za ishranu životinja: - ostalo...“, sa predviđenom stopom carine od 5%. Tarifna oznaka, naimenovanje robe i stopa carine zajedno čine tarifni stav.

Tarifna oznaka se unosi u rubriku 33 naimenovanje robe u rubriku 31 a stopa carine u rubriku 41 carinske deklaracije.

Prilikom pregleda carinske deklaracije carinski inspektor posebno vodi računa o tome da predmetna roba bude tačno svrstana prema odgovarajućoj tarifnoj oznaci koja se odnosi na primjenu odgovarajuće carinske stope. Za kontrolu i poređenje u pogledu vrijednosti, vrste i količine robe, a prije svega u pogledu svrstavanja robe u odgovarajuću tarifnu oznaku carinskom inspektoru može poslužiti i priložena kopija izvozne carinske deklaracije zemlje otpreme. Naglašavam, da ova vrsta dokumenta nije obavezna, ali se može priložiti zajedno sa svom ostalom obaveznom dokumentacijom kao prilog carinske deklaracije za postupak uvoznog carinjenja, prvenstveno iz praktičnih razloga.

I ako je na osnovu tarifne oznake predviđena stopa carine 5 % u ovom slučaju ona se neće obračunavati.

To se dešava u slučajevima kada roba ima **preferencijalno** porijeklo i u tim slučajevima se primjenjuju preferencijalne carinske stope.

8.2.3 PORIJEKLO ROBE

Kako bi roba imala pravilan tretman u međunarodnoj robnoj razmjeni neophodno je utvrditi **porijeklo robe**.

Naša zemlja je potpisnik niza sporazuma sa drugim zemljama o prometu roba i visini carinskim stopa. Ti sporazumi ili ugovori koji se potpisuju između dvije zemlje nazivaju se *bilateralni ugovori*. Tako je na primjer Crna Gora potpisnik bilateralnog sporazuma sa Turskom, Rusijom i Ukrajinom.

Isto tako, Crna Gora je potpisnica i CEFTA sporazuma. CEFTA sporazum je multilateralni sporazum, što znači da je taj sporazum potpisalo više zemalja. Osim naše zemlje potpisnice ovog sporazuma su Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Makedonija, Moldavija, Rumunija i Srbija.

Isto tako Crna Gora je i potpisnik ugovora o prometu roba i visini carinskih stopa sa Evropskom Unijom (EU).

Osnovne karakteristike ovih ugovora jesu slobodan protok roba. Carinske stope za robe koje dolaze iz ovih zemalja, tj. zemalja sa kojima smo potpisali bilateralne ili multilateralne ugovore su snižene u odnosu na istu takvu robu koja dolazi iz drugih zemalja sa kojima nemamo potpisan sporazum, a u velikoj većini slučajeva te stope carine iznose 0 %.

Porijeklo robe može biti preferencijalno i nepreferencijalno

³² Carine i tarifni sistem, predavanje, FMS, Tivat, 2015.

8.2.3.1 PREFERENCIJALNO PORIJEKLO ROBE

Preferencijalno porijeklo robe označava da ta roba ima povoljniji tretman prilikom uvoza, odnosno da za tu robu važe umanjene carinske stope ili su potpuno oslobođene od plaćanja iznosa carine.

Preferencijalno porijeklo robe dokazuje se **uvjerenjem o porijeklu robe**. Uvjerenje o porijeklu robe izdaje se na obrascu EUR – 1, odnosno na obrascu FORM A (za Rusku federaciju i zemlje EFTA-Norveška, Švajcarska, Island i Lihtenštajn).

Uvjerenje o porijeklu robe izdaje nadležni carinski organ, odnosno CI na zahtjev zainteresovanog lica.

Slika br. 19: EUR -1, prilog uz carinsku deklaraciju J4-3225/2013

MOVEMENT CERTIFICATE			
1. Exporter (Name, full address, country) PANTELIC DOO Kraljevo, Cara Dušana 23 Srbija		EUR. 1 No C 1508094 See notes overleaf before completing this form.	
3. Consignee (Name, full address, country) (Optional) REBRA COMMERCE DOO Meljine, Herceg Novi, Radnicka 10 Republika Crna Gora		2. Certificate used in preferential trade between CEFTA and Republika Crna Gora (Insert appropriate countries, groups of countries or territories)	
6. Transport details (Optional) BG287ŽB/AČ323BG		4. Country, group of countries or territory in which the products are considered as originating Republika Srbija	5. Country, group of countries or territory of destination Republika Crna Gora
8. Item number; Mark and number; Number and kind of packages⁽¹⁾; Description of goods 925 KOLETA POTPUNE KRMNE SMESE ZA NOSILJE Total: 925 COLL		7. Remarks ☐ Cumulation applied with (Name of country(s) or territory(ies)) ☒ No cumulation applied (Insert X in the appropriate box)	
		9. Gross mass (kg) or other measure (litres, m³ etc.) 25.000,00 25.000,00	10. Invoices (Optional) 2461/13
11. CUSTOMS ENDORSEMENT Declaration certified Export document ⁽²⁾ Form C1 No 3067 Customs office: 14052 CI-Kraljevo Issuing country or territory: RS Republika Srbija Place and date: Kraljevo, 09.09.2013 (Signature)		12. DECLARATION BY THE EXPORTER I, the undersigned, declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate. PANTELIĆ Place and date: Kraljevo, 09.09.2013 (Signature)	

(1) If goods are not packed, indicate number of articles or state "in bulk" as appropriate.
(2) Complete only where the regulations of the exporting country require.

Izvor: CI Zelenika

8.2.3.2 UVJERENJE O PORIJEKLU ROBE EUR1

Prema Uredbi o sprovođenju carinskog zakona obavezni elementi ovog uvjerenja su:

- da je izdato od strane nadležnog organa
- da potvrđuje da je roba, za koju se izdaje, porijeklom iz određene države

- da sadrži podatke kojima se roba čije domaće porijeklo potvrđuje može identifikovati (vrsta robe, način i vrsta pakovanja, broj koleta, količina, masa ili zapremina robe, proizvođač i isporučilac).

Uvjerjenje o porijeklu robe EUR – 1 ima važnost četiri mjeseca od dana izdavanja i u tom razdoblju se mora podnijeti carinskom organu zemlje uvoznice.

Osim uvjerenja o porijeklu robe, kao dokaz preferencijalnog porijekla može poslužiti i **izjava na fakturi** o preferencijalnom porijeklu robe, koju daje izvoznik, ali samo za pošiljke koje sadrže proizvode sa porijeklom čija ukupna vrijednost ne prelazi 6000,00 eura.³³

8.3 PREGLED ROBE

Uz prethodnu fazu, pregled robe predstavlja najvažniju i najsloženiju fazu u postupku uvoznog carinjenja, odnosno stavljanja robe u slobodan promet.

Pregledom robe treba da se uporedi faktično stanje robe sa podacima navedenoj u carinskoj deklaraciji i ostalim priloženim dokumentima.

Pregledom robe utvrđuje se:

- vrsta robe;
- količina robe;
- porijeklo robe;
- kakvoća (kvalitet) robe;
- vrijednost robe;

Prema Carinskom zakonu Crne Gore pregled robe se vrši na mjestu i u vrijeme koje odredi carinski organ. Na zahtjev podnosioca carinske deklaracije, carinski organ može da pregleda robu i van određenog radnog vremena u kom slučaju podnosilac deklaracije snosi sve dodatne troškove nastale takvim predmetom.

Prilikom pregleda robe podnosilac deklaracije ili njegov punomoćenik koji prisustvuje pregledu robe dužan je da carinskom organu pruži svu potrebnu pomoć. Ukoliko podnosilac deklaracije odbije saradnju ili ne ovlasti drugo lice koje carinskom organu treba da pruži pomoć, carinski organ određuje rok u kome je podnosilac carinske deklaracije dužan da ispuni svoje obaveze. Ukoliko ni u ostavljenom roku podnosilac carinske deklaracije ne ispuni svoje obaveze, carinski organ nastavlja pregled robe na trošak podnosioca deklaracije pri čemu može pozvati da mu pomognu i drugi organi ili stručna lica u skladu sa svojim ovlašćenjima.

Pregled robe može biti djelimičan i detaljan.

Kakav će biti pregled zavisi od niza faktora a to su: vrsta i količina robe, uslova pod kojim se pregled vrši, tehničke i kadrovske opremljenosti, kao i od analize rizika.

Odluku o pregledu donosi carinski inspektor ili šef CI, i to u svakom slučaju osim kada se radi o akciznoj robi, kada je detaljni pregled obavezan.

Detaljni pregled podrazumijeva pregled koji omogućava da nalaz pregleda bude nesumnjiv, kada je u pitanju vrsta, količina, porijeklo robe i sl.

Djelimični pregled podrazumijeva pregled samo određenog dijela robe, odnosno određenog koleta ili određene robe u koliko se radi o uvozu više različitih roba.³⁴

8.3.1 ANALIZA RIZIKA

Analiza rizika prema definiciji predstavlja planiranu i sistematsku obradu podataka u cilju rukovođenja i obavljanja poslova carinske službe i granične policije u okviru sistema integrisanog upravljanja granicom.

Uprava Carina Crne Gore je sa partnerima iz Velike Britanije pristupila izradi *Sistema za upravljanje rizikom*. Rad na ovom sistemu počeo je 2005. godine a završen je 2007.

³³ Uredba o sprovođenju carinskog zakona Crne Gore, Službeni list Crne Gore br. 38/2008

³⁴ Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011. Str.162 i 163.

godine, kada je u potpunosti integrisan u oragnizacionu strukturu, operacija, kao i u postojeći carinsko informacioni sistem (CIS).

Uvođenje ovog sistema ima za cilj pružanje podrške UC pri kontroli pošiljki, vozila ili lica visokog rizika, kao istovremeno ubrzanje carinjenja za sve učesnike u carinskom postupku.

Sistem analize rizika karakterističan je za rad carinskih organa osim u graničnim i u unutrašnjim (robnim) ispostavama. Analiza rizika postala je standard rada UCCG, definisan od strane Evropske Unije. U praksi analiza rizika označava usmjeravanje nadzora i kontrole lica, vozila, pravca kretanja, dokumente, koji zahtijevaju istragu i dodatne mjere.

Na osnovu kreiranih profila rizika, prilikom obrade deklaracije za carinjenje kao ishod u CIS- u mogu se pojaviti zeleni, žuti i crveni kanal.

Zeleni kanal znači nesmetano carinjenje ili prolaz za tu pošiljku. u ovom slučaju pregled robe ne mora da se izvrši međutim može se obaviti ukoliko carinski inspektor ili šef CI odluči suprotno. Dakle, ovaj ishod nije obavezujući.

Žuti kanal označava obavezni pregled carinske dokumentacije.

Crveni kanal označava obavezan pregled robe. Nadležni carinski službenik je obavezan da detaljno popuni obrazac o pregledu, koji se nalazi u elektronskoj formi u okviru carinskog informacionog sistema.³⁵

Kako bi se roba nad kojom se obavlja pregled pravilno identifikovala i dalje svrstala u carinsku tarifu može se izvršiti uzimanje uzoraka koji se upućuju na analizu u carinsku laboratoriju. Taj postupak u okviru postupka pregleda robe naziva se uzorkovanje robe.

U koliko se pregledom robe utvrde neke nepravilnosti o pogledu vrste, količine, porijekla, kvaliteta i sl, odnosno ukoliko dođe do neslaganja podataka na bazi pregleda robe i podataka deklariranih u carinskoj deklaraciji, obustaviće se postupak uvoznog carinjenja i pokrenuće se postupak carinskog prekršaja, kako za uvoznika tako i za njegovog zastupnika. U nekim ekstremnim slučajevima zloupotrebe može se oduzeti predmetna roba, a u nekim slučajevima i prevozno sredstvo kojim je roba dopremljena.

U našem konkretnom slučaju pregled robe nije izvršen jer se obradom deklaracije u carinskom informacionom sistemu pojavio ishod koji omogućava nesmetano carinjenje, odnosno ishod koji nam daje mogućnost da pregled robe ne mora da se izvrši (zeleni kanal). Carinski inspektor prihvata stanje robe koja je deklarirana u carinskoj deklaraciji u pogledu vrste, količine, porijekla itd. Kako se i ova faza okončala carinski inspektor prelazi na završnu fazu kod postupka uvoznog carinjenja, a to je obračun i naplata.

8.4 OBRAČUN I NAPLATA

U predašnjem dijelu teksta zaključili smo da je carinski inspektor izvršio pregled carinske deklaracije, utvrdio vrijednost robe, utvrdio carinsku osnovicu kao i carinsku stopu za obračun carine. Takođe smo naveli da je ta carinska stopa zbog svog preferencijalnog porijekla robe jednaka 0%, što znači da se u konkretnom slučaju neće obračunavati. Sledeći korak jeste određivanje poreske osnovice (PDV- osnovica).

8.4.1 PORESKA OSNOVICA- PDV OSNOVICA

Prema članu 20. Zakona o PDV- u u poresku osnovicu se uračunavaju carine, akcize i drugi porezi, takse, i druge uvozne dažbine kao i posebni troškovi kao što su provizije, troškovi ambalažiranja, prevoza i osiguranja koje isporučilac zaračunava kupcu.

U slučaju obračuna carine prilikom uvoza robe taj određeni iznos dodaje se utvrđenoj vrijednosti carinske robe kao i troškovima dopreme u koliko nijesu iskazani kroz cijenu proizvoda, te na taj način dobijamo osnovicu za obračun PDV – a.

³⁵ Ibid str. 164 i 165.

Iznos PDV- a za pojedine robe regulisan je zakonom o PDV – u CG. Opšte je poznato da PDV u našoj zemlji iznosi 19%, međutim ovim zakonom su propisana i određena oslobađanja od plaćanja PDV- a za pojedine vrste roba, nulta stopa PDV- a, kao i snižene stope PDV – a.

Na primjer, nulta stopa PDV- a je propisana za robu koja je namijenjena izvozu (član 25 Zakona o PDV – u). Član 24 Zakona o PDV – u propisuje snižene stope od 7 % za određene proizvode. Toj sniženoj stopi podliježu osnovni proizvodi za ljudsku ishranu (hleb, brašno, mlijeko i mliječni proizvodi, mast, ulje, šećer i hrana za odojčad), knjige, udžbenici i nastavna sredstva, **stočna hrana**, đubriva, sredstva za zaštitu bilja itd.

Kao što vidimo roba koja je predmet našeg rada (stočna hrana) podliježe obračunu i naplati snižene stope PDV – a od 7%.

Nakon utvrđivanja PDV osnovice koja iznosi 6836,00 eura i obračunatog PDV – a od 7% na taj iznos, došli smo do iznosa od 478,52 eura. Ovaj iznos uvoznik je dužan da plati u što kraćem roku kako bi mogao raspolagati sa predmetnom robom, odnosno staviti je u promet.

Postoji i mogućnost da uvoznik nakon okončanja carinskog postupka odmah preuzme robu u koliko njegov zastupnik položi bankarsku garanciju za plaćanje carinskog duga. Osim iznosa koji se uplaćuje na osnovu obračunatih dažbina mora se voditi računa da se prilikom uplate tog iznosa daju precizni podaci koji su potrebni da se ovaj postupak pravilno okonča. To su šifra vrste carinskog postupka, šifra carinske ispostave kod koje je izvršen postupak uvoznog carinjenja, kao i broj carinske deklaracije pod kojim je ona registrovana u CIS- u. Uplate se prate kroz posebnu opciju u carinskom informacionom sistemu pod nazivom “ finansijski modul „. Nadležni carinski službenik prati uplate u CIS – u i tek tada kada se ona pojavi u finansijskom modulu carinsko informacionog sistema uvoznik će moći da preuzme robu. Na samom kraju carinski inspektor je dužan da ovjerene primjerke carinske deklaracije zajedno sa ovjerenim kopijama priloženih dokumenata preda zastupniku (po jedan primjerak za špediciju i jedan primjerak za uvoznika), koje služe kao dokaz uvoznog carinjenja robe, dok jedan primjerak carinske deklaracije sa originalnom pratećom dokumentacijom zadržava za carinski organ koji se nakon obrade odlaže u arhivu carinske ispostave.

Na ovaj način okončan je carinski postupak uvoznog carinjenja odnosno stavljanje robe u slobodan promet, pri čemu će strana roba dobiti status domaće robe.

ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada je bio da se na praktičnom primjeru prikaže konkretan slučaj uvoza robe i njenog stavljanja u slobodan promet. Stavljanje robe u slobodan promet predstavlja jedan od carinskih postupaka koji se primjenjuje nad robom. Taj carinski postupak se odnosi na uvoz strane robe, odnosno na primjenu mjera komercijalne politike, kao i naplatu svih propisanih dažbina, poreza i drugih naknada. Stavljanjem robe u slobodan promet strana roba mijenja svoj status, (status strane robe) i stiče status domaće robe.

U skladu sa zadatom temom na praktičnom primjeru prikazan je konkretan slučaj uvoza robe tj. hrane za životinje (krmne smješe). Roba je praćena od njenog pristizanja na carinski prelaz, sa posebnim naglaskom na postupak carinjenja, pa sve do završetka postupka. Prikazani su svi dokumenti, carinska deklaracija i prilozi koji idu uz nju.

Primjer pokazuje svu složenost postupka koji carinski službenici moraju da provedu i potrebe da stalno prate ažurnu zakonsku i podzakonsku regulativu. Ovo je takođe veoma dobar primjer na osnovu kog se može zaključiti koliko je velika složenost i odgovornost posla carinskih službenika.

LITERATURA

1. Carinski Zakon Crne Gore, Službeni list Crne Gore br. 62/2013
2. Uredba o sprovođenju carinskog zakona Crne Gore, Službeni list Crne Gore br. 38/2008
3. Zakon o porezu na dodatu vrijednost Crne Gore, Službeni list Crne Gore br. 09/2015
4. Dapčević- Marković Lj., Carine i carinsko poslovanje, Bar, 2011.
5. Bogićević T., Carinska tarifa, Beograd, 2002.
6. Kuzmanović M., Osnove carinske tarife, spoljnotrgovinskog i deviznog sistema
7. Beograd, 1986.
8. Marković M., Spoljontgovinsko poslovanje, Beograd, 2006.
9. Marković M., Transport, špedicija, carina i osiguranje, Beograd, 2003.
10. Stanković M., Stanković S., Špeditersko poslovanje, FMS, Tivat 2009.
11. Stanković M., Stanković S., Carine i tarifni sistem, FMS, Tivat 2009.
12. Carine i tarifni sistem, predavanje, FMS, Tivat, 2015.
13. Obavještenje (raspis) UCCG, tema: INCOTERMS 2010, D- 890/1, Podgorica, 24. Januar 2011.
14. Istorijat carinske službe Crne Gore, [www. upravacarina.gov.me](http://www.upravacarina.gov.me),

SLIKE

- Slika br 1 – Zakonik opšti crnogorski i brdski, [www. kupindo.com](http://www.kupindo.com)
- Slika br 2 – Crnogorci na granici, [www.upravacarina. gov.me](http://www.upravacarina.gov.me)
- Slika br 3 – Granični prelaz Dobrakovo, www.vijesti.me
- Slika br 4 – Organizaciona struktura carinske službe Crne Gore, www.upravacarina.gov.me
- Slika br 5 – Organizaciona struktura područnih jedinica www.upravacarina.gov.me
- Slika br 6 – Jedinstvena carinska isprava - obrazac, Špedicija Zetatrans Kotor
- Slika br 7 – Tranzitna carinska deklaracija, CI Dobrakovo (38075)-39623/2013 - CI Zelenika
- Slika br 8 – Karnet TIR, www.prometna-zona.com
- Slika br 9 – Carinske plombe UC – CI Aerodrom Tivat
- Slika br 10 – Fitosanitarno rješenje - prilog uz carinsku deklaraciju J4 – 3225 / 2013, CI Zelenika
- Slika br 11 – Veterinarsko rješenje – prilog uz carinsku deklaraciju J4 – 3225 / 2013, CI Zelenika
- Slika br 12 – Tovarni list- CMR, prilog uz carinsku deklaraciju J4 – 3225 / 2013, CI Zelenika
- Slika br 13 – Carinska deklaracija za postupak skladištenja robe J7-189/ 2013, CI Zelenika
- Slika br 14 – Javno carinsko skladište tipa A, www.titigrop.com
- Slika br 15 – Carinska deklaracija za postupak stavljanje robe u slobodan promet, J4 – 3225 / 2013, CI Zelenika
- Slika br 16 – Faktura, prilog uz carinsku deklaraciju J4 – 3225 / 2013, CI Zelenika
- Slika br 17 – Račun za prevoz, prilog uz carinsku deklaraciju J4 – 3225 / 2013, CI Zelenika
- Slika br 18 – Carinska tarifa, Zakon o carinskoj tarifi Crne Gore
- Slika br 19 - Uvjerenje o porijeklu robe, EUR – 1, prilog uz carinsku deklaraciju J4 – 3225 / 2013, CI Zelenika